
Lardal kommune

Budsjett 2011 og Økonomiplan 2011 – 2014

Sak 066/10 – Lardal kommunestyre
Vedtatt 16/12-2010

Innholdsfortegnelse

Kap		Side
1	Sammendrag av Lardal kommunes budsjett 2011 og økonomiplan 2011-2014	3
1.1	Kommunestyrets vedtak	5
2	Føringer i vedtatt langsiktig kommuneplan 2005-2014	6
3	Lovgrunnlag	7
4	Budsjettets inntektsside	8
5	Budsjettets utgiftsside	14
6	Situasjonsforståelse	17
7	Mål og tiltak - 2011	23
8	Situasjonen på tjenesteområdene	26
9	Rammer drift 2011 – 2014	39
10	Rammer investering 2011 - 2011	40
11	Salderingsforslag – innsparingsforslag i enhetene	41
12	Lardal kirkelige fellesråd	53
13	Styringsmål – Lardal kommune	56
<hr/>		
Vedlegg		Side
1	Budsjettskjema 1A – Driftsbudsjettet	66
2	Budsjettskjema 1B – Driftsbudsjettet sum fordelt til drift	66
3	Budsjettskjema 2A – Investeringsbudsjett	67
4	Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjett detaljert	68
5	Budsjettskjema 3 – Hovedoversikt driftsbudsjett	69
6	Detaljert oversikt nye og endrede tiltak 2011-2014	70
7	Priser, betalingssatser og Gebyrregulativ 2011	73

1. SAMMENDRAG

Budsjettet for 2011 er i hovedsak en videreføring av driften på samme nivå som i 2010. I planperioden 2011-2014 er økonomien presset og det er nødvendig å bedre handlingsrommet med om lag 2 millioner kroner. Det vil være nødvendig å gå i gjennom kommunens tjenesteområder for å finne ut av i hvilken grad de er tilpasset økonomiske ramme gitt av staten etter at staten har innført endringer i inntektssystemet.

Budsjettet for 2011 prioriterer vedlikehold av bygninger og infrastruktur i noe høyere grad enn tidligere år. Budsjettet legger ikke opp til økning i bemanning samlet sett.

Nye lover som innføres vil bety økte driftskostnader men også i noen grad gi mulighet for økte inntekter i form av gebyrer for tjenester kommunen yter. Likevel balanserer denne vekten mer mot at det vil føre til økte driftskostnader.

Det foreslås innført styringsmål for planperioden på de ulike tjenesteområdene.

Regjeringen foreslår fra 2011 endret beregningsmåten i inntektssystemet. For noen tjenesteområder medfører dette en betydelig endring i måten staten beregner kommunenes utgiftsbehov på. Kommunen kan over tid ikke fjerne seg for lang fra den måten staten tildeler finansiering og kommunens disponering av rammene kan ikke fjerne seg for langt fra den måten staten vurderer kommunens tjenestebehov til å være. På noen områder bruker kommunen i dag mer resurser enn gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner, mens kommunen på andre områder bruker mindre. Dette er en følge av utvikling over tid og de prioriteringer som er gjort fra år til år. Det er nødvendig for Lardal å gå gjennom organisasjonen for å avklare om behovene og budsjetttrammene for de ulike tjenestene står i forhold til de rammene staten finansierer kommunens tjenesteproduksjon med og i den grad det er avvik mellom kommunens ressursbruk og statens finansiering fortsatt er en ønsket situasjon. Dette arbeidet vil gjennomføres på våren i 2011 og danne grunnlag for å øke handlingsrommet i budsjettet for 2012, men samtidig gjennomføring av tiltak som kan bedre situasjonen i 2011.

De ti prioriterte resultatmålene i 2011 vil være:

- Ferdigstille arealplaner for hele kommunen
- Bygge ny flerbrukshall i Svarstad
- Utvide barneskolen med lokaler som i dag leies
- Prosjekttere gang- og sykkelvei Svarstad sentrum – Solbergåsen boligfelt
- Gjennomføre prosjekt "Handlingsrom 2012" for å sikre økonomisk handlefrihet
- Gjennomføre kommunestyrevalg 2011
- Samordne plan for tidlig innsats i barnehage og grunnskole
- Kompetansetiltak for spesielle nøkkelpersonell
- Legge fram sak om kommunens planstrategi
- Legge fram sak om kommunens rusplan

Fastsetting av rammene for økonomiplanperioden 2011 -2014 er basert på

- Økonomiplan 2010 -2013
- Regnskap og årsmelding 2009
- Kommuneproposisjonen 2011
- Forslag til statsbudsjett 2011
- Regnskapsprognoser 2010 kvartalsrapportering med konsekvenser 2011

I rådmannens budsjettforslag 2011 og økonomiplan 2011 -14 legges det fram et netto driftsresultat som gjør det mulig å avsette midler til opprettholdelse av realkapitalen i Elverksfondet og overføre midler til investering (merverdiavgiftskompensasjon investering) i tråd med overgangsordningen. Det avsettes også midler til disposisjonsfond til membranutskiftninger (vedlikehold). For å oppnå behovet til et netto driftsresultat basert på disse forutseningene er det i hele planperioden gjennomført salderingstiltak i enhetene. Samlet har enhetene blitt tilført krav til salderingstiltak på 3,2 mill. kr. i 2011. Disse er videreført i planperioden. Fordelingen mellom enhetene følger av rammeoversikten "Driftstiltak økonomiplan 2011-2014 lenger bak i dokumentet. Sett i forhold til overordnet måltall for kommunene på 3 % ifht. Sum driftsinntekter medfører resultat for 2011 2,6 %.

Rådmannen foreslår videre at det for 2011 benyttes 0,2 mill kr av disposisjonsfond som et salderingstiltak. For årene 2012 -14 foreslås videre at det gjennomføres et innsparingsprogram med effekt på rundt 2,3 mill. kr. Dette er ikke fordelt på enhetene/tiltak, men er en forutsetning for de framlagte rammer. Fordelingen vil være en del av arbeidet i prosjekt "Handlingsrom 2012".

1.1 KOMMUNESTYRETS VEDTAK

KS-066/10 Vedtak:

1. Formannskapets forslag til budsjett 2011 og økonomiplan 2011-2014 for Lardal kommune vedtas med de endringer som følger av kommunestyrets vedtak. Budsjettet vedtas på nettoramme pr. RE-enhet budsjettskjema 1 B jfr. 1A etter ajourhold jfr. formannskapets vedtak.
2. Investeringsbudsjettet vedtas som framlagt i budsjettskjema 2A og 2B.
3. Lånerammen for 2011 settes til kr. 25.613.000. Lånet tas opp i tråd med fremdriften i investeringsprosjektene.
4. Forslag til nye pris og gebyrreguleringer omtalt i budsjettdokumentet vedtas jfr. vedlegg 7.

Ramme Ringveien 2011 økes med kr 430.000 til å dekke videreføring av 50 % hjemmehjelpsstilling med kr 210.000 og tiltak for psykiatriske pasienter med kr. 220.000.

Ramme Lardal Barneskole 2011 økes med kr. 320.000 hvorav 93.000 brukes til å fortsatt kunne innvilge friplasser i SFO.

Økte driftskostnader på kr. 750.000 dekkes ved bruk av disposisjonsfond i 2011. Konto: 25650000.

Formannskapet ser arbeidet med prosjekt "Handlingsrom 2012" som viktig for det videre arbeidet med fastsettelse av rammefordeling 2012 – 2014.

Det settes av kr. 3.5 mill. til grunnerverv. Finansieres fra fond. Midler tilbakeføres fondet etter videresalg.

Videreføre grunnbemanning kveld – demensavdeling på kr. 304.000,- - dette for 2011.

Kr 50.000,- til kompetanseutvikling/opplæring.

Dette dekkes av midler avsatt til utvendig oppussing av Herredshuset.

Høsten 2011 legges det frem en sak om drift av ungdomsklubb/sted.

Høsten 2011 legges det frem for politikerne en oversikt over hva Lardal kommune bruker på ikke lovpålagte oppgaver.

2. FØRINGER I VEDTATT LANGSIKTIG KOMMUNEPLAN 2005 – 2014

Budsjett 2010 og økonomiplan 2010 – 2013 tar utgangspunkt i den langsiktige kommuneplanen for Lardal for 2005 – 2014 som ble vedtatt 01.03.2005.

Den langsiktige kommuneplanen inneholder mål for utvikling av kommunen og retningslinjer for enhetenes planlegging i en tidshorisont fram til 2014.

Økonomiplanen er kommuneplanens kortsiktige del med en tidshorisont på 4 år fram til 2013 og inneholder økonomisk oversikt over enhetenes virksomhet i disse årene. Budsjettet er et samordnet handlingsprogram ett år fram i tid.

Lardal kommune har mange lovpålagte oppgaver som legger sterke føringer på vår virksomhet og begrensninger i handlingsfriheten. Det er derfor viktig å se den samlede kommunale virksomhet i Lardal under ett og bruke de styringsredskaper en har til rådighet for å oppnå best mulig forvaltning og tjenesteyting overfor Lardal kommunes innbyggere.

2.1 VISJON OG PRIORITERTE OMRÅDER FRA KOMMUNEPLANENS LANGSIKTIGE DEL FOR 2005 – 2014

Lardal kommune har formulert Visjon: Landets beste bokommune

Vi ønsker at enda flere hyggelige mennesker skal leve trygt og godt i vår vakre kommune

Prioriterte områder:

- **Gode oppvekstvilkår:** Prioritere utvikling av kvalitet og kapasitet i barnehage og skole for å møte innbyggernes behov og forventninger.
Sikre barn og unges muligheter til organisert og uorganisert positiv aktivitet i fritida.
- **Økt folketall**
Synliggjøre og klargjøre tomter og boliger
- Stimulere til flere arbeidsplasser innenfor kommunens grenser.

3. LOVGRUNNLAG

Kommuneloven regulerer budsjett og formkravene ovenfor kommunene. Området er regulert i §§ 45 - 47.

De mest sentrale punktene er:

- Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv årsbudsjettet og endringer i dette. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget.
- Innstillingen til årsbudsjett, med alle de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret
- Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret.
- Årsbudsjettet skal være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.
- Det skal budsjetteres med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.
- Kommunestyrets prioriteringer, samt de målsettinger og premisser som årsbudsjettet bygger på, skal komme tydelig fram.

4. BUDSJETTETS INNTEKTSSIDE

4.1 KOMMUNESEKTORENS INNTEKTER I 2011

Regjeringen legger følgende forutsetninger til grunn i sitt forslag til statsbudsjett:

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2011 på om lag 5,7 mrd. Kr. Dette tilsvarer 1,7 pst. Av veksten i samlede inntekter er 2,75 mrd kr frie inntekter.

Regjeringen foreslår økte bevilgninger på barnehager, opprustning av skole- og svømmeanlegg, kirker og fylkesveier, omsorgsboliger og sykehjemsplasser, barnevern og samhandlingsreformen.

Beregninger indikerer at kommunesektoren kan få merutgifter i 2011 på om lag 2,6 mrd.kr. Den delen av kommunesektorens merutgifter knyttet til befolkningsutviklingen som må dekkes av frie inntekter, anslås til om lag 2,1 mrd.kr. Resten dekkes av øremerkede tilskudd og økte gebyrinntekter. I tillegg vil kommunesektoren få økte pensjonskostnader på anslagsvis 600 mill.kr. Dette må dekkes av de frie inntektene.

I 2011 vil det som tidligere år bli gjort en rekke korrigeringer i rammetilskuddet for endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivå, regelendringer, innlemminger av øremerkede tilskudd mv. I rammetilskuddet for 2011 er følgende elementer/endringer lagt inn eller trukket ut:

Midler inn:

- I 2011 blir driftstilskuddet til barnehager, skjønnsmidler til barnehager og tilskudd til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage innlemmet i kommunenes rammetilskudd.
- Stortinget har vedtatt at pasienter skal få rett til refusjon av utgifter til helsehjelp i andre EØS-lang etter regler fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet. Det skal etableres en ny refusjonsordning som Helsedirektoratet skal administrere. Totalt overført til kommunerammen i 2011 er like stort som utgiftene til fysioterapibehandling i utlandet.
- Fra 1. august 2010 er skoleeierne lovpålagt å tilby leksehjelp til elever på 1.-4 årstrinn. I 2011 blir kommunene kompensert for helårseffekten av tiltaket.
- Fra og med høsten 2010 er tallet på undervisningstimer i grunnskolen utvidet med en time. Kommunesektoren blir kompensert for helårseffekten av tiltaket.
- Fra 1. august 2010 er det innført rett til skoleskyss for funksjonshemmede til og fra SFO i skoleåret. I budsjettet for 2011 blir kommunene kompensert for merkostnadene knyttet til innføring av retten.
- Hovedstatstilskuddet ble i 2010 gitt til Oslo som fylkeskommune. I 2011 blir dette tilskuddet avvirket, og det blir i stedet opprettet et storbytilskudd til de fire største kommunene.
- Bevilgningen til kvalifiseringsprogrammet innlemmes. Regjeringen foreslår å legge om refusjonsordningen for individstønad for deltakere på kvalifiseringsprogram. Individstønad knyttet til deltakere på arbeidsmarkedstiltak inngår i beløpet som innlemmes i kommunenes rammetilskudd.
- Lov om kommunale krisesentertilbud ble iverksatt fra 2010. For 2011 er tidligere øremerkede tilskudd lagt inn i rammetilskuddet til kommunene.

Midler ut:

- Som følge av at elevtallet i statlige og private skoler øker er kommunene sitt rammetilskudd redusert.
- Fra og med 2011 blir gjeldene ordning med refusjon av portoutgifter fra kommunene til staten ved utsending av skatteoppgjør opphevet. Rammetilskuddet blir derfor redusert.
- I 2009 ble det innført et nytt regelverk for den statlige bostøtten som gir innsparinger på kommunens sosialhjelpsbudsjett og kommunale bostøtteordninger. Midler er trukket ut av rammetilskuddet.

Kommunalt barnevern

Det kommunale barnevernet styrkes med et nytt øremerket tilskudd på 240 mill.kr. Hoveddelen av bevilgningen skal gå til nye stillinger – men kommuner som har et tilstrekkelig antall stillinger, kan søke om midler til enkelte andre tiltak som styrker barnvernet. Fylkesmannen skal fordele midlene etter søknad. Lardal kommune forbereder en søknad så langt på 0,3 mill. kr

Investeringsstilskudd

Det foreslås en tilskuddsramme som gir rom for 2000 nye heldøgnsomsorgsplasser. Det foreslås videre å endre investeringsordningen for sykehjem og omsorgsboliger ved at fylkesmennenes behovsprioritering av hvilke kommuner som skal få tilskudd, avvikles.

Rentekompensasjonsordninger

Rentekompensasjonsordningene til kirkebygg, transporttiltak, skolebygg og svømmeanlegg videreføres i 2011.

4.2 FRIE INNTEKTER

Kommunesektorens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør om lag 76 % av kommunesektorens samlede inntekter(landet). Disse inntektene kan kommunen disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. Andelen er lavere i Lardal (72 %) enn gjennomsnittelig for landet.

Skatt og rammetilskudd

(Tall i hele tusen)

	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Rammetilskudd	50 651	67 923	68 279	68 279	68 279
Skatteinntekter	47 029	44 109	44 109	44 109	44 109
Sum rammetilskudd	97 680	112 032	112 388	112 388	112 388
Herav inntektsutjevning	6 705	6 253	6 253	6 253	6 253
Herav skjønnstilskudd	1 340	1 351	1 351	1 351	1 351

Kommunens frie inntekter i 2011 ligger an til å øke med 14,4 mill kr i forhold til opprinnelig budsjett for 2010. Vekstanslaget er basert på anslag regnskap 2010, oppgaveendringer, regelendringer og innlemminger av driftstilskudd. I forslag til statsbudsjett 2011 er det foretatt korrigerings for disse faktorene for å gjøre det mulig å sammenligne vekstanslaget. For Lardal kommune utgjør den nominelle veksten fra 2010 til 2011 3,3 %. Gjennomsnittet i Vestfold ligger på 4,2 %. Denne veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for 2010 i revidert nasjonalbudsjett(RNB). Den nominelle veksten i frie inntekter skal dekke både prisveksten og den reelle styrkinga av inntektene. I regjeringens forslag til statsbudsjett 2011 er det foreslått store endringer i bergningen av rammetilskuddet til kommunene. Endringene er knyttet både til nye kostnadsnøkler og vektning av disse, samt endringer i befolkningssammensetning. Videre gjennomføres innlemminger av tidligere øremerkede tilskudd. Dette gjelder i hovedsak barnehage og kvalifiseringsprogrammet (NAV). Effekten av omleggingen for Lardal kommune er nærmere behandlet i kapitlet om situasjonsforståelse senere i budsjettokumentet. Kostnadsveksten (deflatoren) fra 2010 til 2011 er beregnet til 2,8 %.

Prognosen baserer seg på regjeringens forslag til statsbudsjett. Folketall pr. 1.1.2011 benyttes ved beregning av inntektsutjevningen, dette folketallet er ikke kjent. Effekten av folketallet 1.1.2011, vil først bli kjent vinteren 2011. Inntil videre er folketall 1.7.2010 benyttet i prognosen for inntektsutjevningen og for rammetilskuddet.

Kommunal- og regionaldepartementet fordeler årlig(via fylkesmann) en del av rammetilskuddet til kommuner etter skjønn. Lardal vil motta om lag 1,3 mill kr i skjønntilskudd i 2011 og det forutsettes at beløpet blir på samme nivå gjennom hele økonomiplanperioden.

Det foreslås fra regjeringen at den kommunale skattøre settes til 11,3 % i 2011. Det er en reduksjon på 1,5 %. Skattøren er tilpasset forutsetningen om at skattenes andel av de samlede inntektene for kommunene skal reduseres fra 45 % i 2010 til 40 % i 2011. Reduserte skatteinntekter motsvares av økt rammetilskudd. Skatt på inntekt og formue til kommunene anslås i statsbudsjettet for 2011 til en reduksjon på 6,5 % fra 2010 til 2011, mens rammetilskuddet øker med 17,9 %. I prognosen ovenfor anslås det at Lardal kommune vil ha en reduksjon i skatteinntektene på nærmere 1,2 mill kr (2,6 %) fra opprinnelig vedtatt budsjett.

Det samlede budsjettanslaget for rammetilskuddet har sammenheng med anslaget for skatteinntekter. Skatteinntektene ligger godt under landsgjennomsnittet og tallet for Lardal er 85,5 %. Skatt i prosent av landsgjennomsnittet for Vestfold er 87,9. Lardal kompenseres derfor i stor grad for dette via inntektsutjevningen i rammetilskuddet.

Lardal har utgiftskorrigerede frie inntekter på 102 som betyr at kommunen har 2 % høyere inntekter enn det utgiftsbehovet kommunen har sammenlignet med gjennomsnittet av landets kommuner.

4.3 ANDRE GENERELLE STATSTILSKUDD

Lardal kommune mottar i dag kompensasjonstilskudd i forbindelse med tidligere utbygging av sykehjem og skoler. Kompensasjonsbeløpet for kirker (ovner) er lavt i 2011 da prosjektet antas å være ferdig 1.12.2011. En vil søke om kompensasjon så fort prosjektene er ferdigstilt. Tilskuddet er i hovedsak kompensasjon for betaling av renter ved låneopptak. Kompensasjonsbeløpene er basert på prognoser fra Husbanken.

I statsbudsjettet for 2011 videreføres kompensasjonsordningene.

Lardal kommunes andel av gjenstående investeringsramme i Husbanken til skole- og svømmeanlegg er på rundt 15,2 mill kr.

Av planlagte investeringer i økonomiplanperioden som utløser rentekompensasjon ligger det inne samlet 23 mill kr til skoleanlegg (med tillegg av 3 mill. kr. i 2010). Rentekompensasjon av disse investeringene vil bli søkt om når prosjektene er ferdigstilt, og er tatt hensyn til i økonomiplanperioden. Når det gjelder investering i flerbrukshall/ungdomskole budsjett 2010 og forslag budsjett 2011 så er det forutsatt at kompensasjonen kommer i 2012..

Rentekompensasjon for utvidelse av kirkegårder er foreløpig ikke innarbeidet da det er uklart om tiltaket faller innenfor kompensasjonsordningen. Innarbeidelse vil skje når det er avklart med Husbanken at tiltaket er godkjent.

Kompensasjonsordningen i 2011-2014 fordeler seg på følgende måte:

(Tall i hele tusen)

Tiltak	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Investeringskomp GR97	121	119	117	114	112
Investeringskomp skolebygg	36	41	438	411	385
Rentekompensasjon kirker	0	5	62	60	59
Kompensasjonstilsk. Omsorgstjenester	1 205	1 271	1 249	1 229	1 204
SUM	1 362	1 436	1 866	1 814	1 760

4.4 MOMSKOMPENSASJONSORDNINGEN

Momskompensasjon for investeringer påvirkes til en hver tid av kommunens investeringsnivå. Fra 2010 ble det en endring i lovverket på hvordan kommunene kan disponere momskompensasjonen. Endringen innebærer at momskompensasjon fra investeringer i sin helhet skal inntektsføres investeringsregnskapet. Det er fastsatt overgangsordning for perioden fram til 2014. Fra og med 2010 skal minimum 20 % av kompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. I 2011 40 %, 2012

60 %, 2013 80 % og i 2014 skal momskompensasjon fra investeringer i sin helhet inntektsføres i investeringsregnskapet.

Momskompensasjon investeringer Lardal kommune i perioden 2011-2014:

(Tall i hele tusen)

	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Momskomp.investeringer	963	5 459	1 699	40	0
Momskomp.investeringer tilbakeført fra drift i kr.	193	2 683	1 019	32	0
%-vis andel overføres invest.regn.	20 %	49 %	60 %	80 %	0 %
%-vis andel krav til overføring invest.regn.	20 %	40 %	60 %	80 %	100 %

Momskompensasjon investeringer er i rådmannens forslag til budsjett for 2011 basert på en investeringsramme på 28,3 mill kr. (eks. avsetninger og avdrag lån). I tillegg er det forutsatt mva-kompensasjon for tiltak fra budsjett 2010 på 2,5 mill. kr med mva. andel på 0,5 mill. kr.

Disse 0,5 mill. kr. foreslås i sin helhet overført til investeringsbudsjettet.

4.5 KOMMUNENS ORDINÆRE INNTEKTER

Kommunens ordinære driftsinntekter (brukerbetaling, salgs- og leieinntekter og overføring med krav til motytelser) eksklusive renter utgjør rundt 23 % av totale inntekter. Det er en nedgang på 5 % poeng i forhold til tidligere år. Kommunens handlefrihet avhenger i stor grad av hvordan inntekspotensialet utnyttes. Det er forutsatt opprettholdelse av realverdien innenfor de ulike inntektsgruppene dvs. tilsvarende deflatoren innen de områdene der vi selv kan styre prisfastsettelsen. I forslag til statsbudsjett er pris og lønnsveksten satt til 2,8 %. For de fleste tjenesteområdene er det lagt inn tilsvarende prisjusteringer.

Prisjusteringene fremkommer som vedlegg i dette budsjettokumentet. Prisjusteringene foreslås vedtatt sammen med selve budsjettvedtaket.

4.6 FINANSINNTEKTER

(Tall i hele tusen)

Finansinntekter	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Langsiktig forvaltning	2 551	3 200	3 264	3 329	3 396
Kortsiktig likviditet	835	825	825	825	825
Renteinntekter Startlån		159	206	195	184
Sum finansinntekter	3 386	4 184	4 295	4 349	4 405

De samlede finansinntektene i budsjett 2011 er beregnet til om lag 4,2 mill kr. Det er avkastning fra kommunens langsiktige forvaltede midler (Elverksfondet) som i hovedsak utgjør finansinntektene. Når det gjelder forvaltning av kortsiktig likviditet (midler tilgjengelig på kort sikt), bidrar forvaltningen med om lag 0,8 mill kr i renteinntekter. Beregningen er gjort med de nye rentebetingelser i kommunens bankforbindelse enn tidligere år, samt anslag for likviditet gjennom året. Anslag

renteinntekter er basert på at om lag 25 mill kr av kommunens midler gir en avkastning på 3,3 % pr. år.

(Tall i hele tusen)

Langsiktig forvaltning Elverksfond	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Grunnkapital 01.01	64 000	65 280	66 586	67 917
Forventet avkastning 5 %	3 200	3 264	3 329	3 396
Inflasjonsjustering 2 %	1 280	1 306	1 332	1 358

Elverksfondets grunnkapital var i budsjett 2010 beregnet til 56,6 mill kr. Utviklingen i 2009 har endret dette bildet. Ved inngangen til 2011 er prognosen en markedsverdi på nærmere 74 mill. kr. Det tas sikte på at rundt 10 mill. kr skal realiseres ved uttak av midler. Gjenstående til forvaltning i 2011 er da satt til 64 mill. kr. Endelige beregning er av grunnkapitalen er ikke slutført.

Nytt finansreglement ble vedtatt i september i år. I finansreglementet er avkastningsmålet at plasseringene skal muliggjøre god avkastning og en årlig realverdistigning med minst 3 % over en tiårsperiode. Det antas da at inflasjonen i gjennomsnitt ligger på rundt 2 %. Det er i denne økonomiplanen lagt inn en årlig inflasjonsjustering på 2 %. Nær 2 mill kr er som følge av dette lagt inn som bidrag til å finansiere kommunens driftsutgifter.

For å oppnå avkastningskravet er det viktig for kommunen å opprettholde den vedtatte strategi ved forvaltningen av Elverksfondet. Vi vet at avkastningen vil svinge i forhold til den forventning kommunen har til avkastning det enkelte år. For å håndtere disse svingningene benyttes bufferfond. Stresstester viser at bufferfondet bør ligge i størrelsesorden 6 mill kr. Pr i dag utgjør Bufferfond finans 3,9 mill. kr. I rådmannens forslag til budsjett 2011 og økonomiplan 2011-2014 er det ikke funnet rom for avsetning til bufferfond.

5. BUDSJETTETS UTGIFTSSIDE

I budsjettet for 2011 og økonomiplan 2011-2014 er følgende utgiftsrelaterte forutsetninger lagt til grunn:

Prisstigning på kjøp av varer og tjenester	1,90 %
Årslønnsvekst 2011 3,25% hvorav overheng 2,6%. Anslag vekst for 2011 satt til	1,50 %
Deflator	2,80 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %
Pensjonsinnskudd Statens Pensjonskasse(SPK) red 1,95 %	10,46 %
Pensjonsinnskudd Kommunal Landspensjonskasse(KLP) – Sykepleiere	14,61 %
Pensjonsinnskudd Kommunal Landspensjonskasse(KLP) – Folkevalgte	28,76 %
Pensjonsinnskudd Kommunal Landspensjonskasse(KLP) - Øvrige	12,52 %

5.1 LØNNSOPPGJØR

Helårseffekt av lønnsoppgjør 2010 er lagt inn i virksomhetenes rammer, men unntak av lokale forhandlinger kap. 4. Anslag på lønnsoppgjør som ikke er ferdigforhandlet er satt til 0,663 mill. kr. og beløpet er lagt inn under reserverte bevilgninger.

Basert på prognoser i Statsbudsjettet er årslønnsveksten for 2011 beregnet til 3,25 %. Overhenget fra årets lønnsoppgjør er imidlertid beregnet til hele 2,6 %, noe som dermed skal gi kommunen lavere utgifter til lønnsoppgjøret i 2011 enn årets oppgjør. Det er i budsjett 2011 avsatt 0,621 mill kr. til lønnsoppgjøret. Helårseffekten for 2012 er beregnet til 1,152 mill. kr. Beløpet er lagt inn under reserverte bevilgninger.

5.2 PENSJONSKOSTNADER

Pensjonskostnader utgjør en stor del av kommunens totale kostnader. Samlet for kommunen er de totale pensjonskostnadene inkl. trekkpliktige forsikringsordninger(ekskl. arbeidsgiveravgift) beregnet til om lag 7,6 mill kr. i 2011. I tillegg er avsatt 2 mill. kr til premieavvik 2010/11.

Regnskapsføringen av pensjonskostnadene følger et regelverk hvor det skilles tydelig mellom pensjonskostnad og pensjonspremie. Pensjonskostnad er en aktuarberegnet størrelse, men pensjonspremien er det som faktisk innbetales. Avviket mellom pensjonskostnad og pensjonspremie kommer til uttrykk i driftsregnskapet via premieavviket. Premieavvik og reguleringspremie kan variere mye hvert enkelt år.

Våre 2 aktuarer har lagt til grunn i sine beregninger de økonomiske forutsetningene som Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har fastsatt for pensjonsberegningene tidligere i høst. Forholdstallet mellom diskonteringsrenten og lønnsveksten gir indikasjoner på nivået på pensjonskostnadene og pensjonsforpliktelsene i 2011. Det er forventet at pensjonskostnadene vil øke fra 2010-2011.

Fra 2012 vil kommunens pensjonskostnader igjen øke. Som følge av lav rente i markedet og selskapenes evne til å levere fremtidige pensjoner har Finanstilsynet besluttet å redusere beregningsrenten fra 3 % til 2 %.

Tabellen nedenfor gir oversikt over variasjonene mellom pensjonsinnbetalinger og pensjonskostnad som kommer til uttrykk via premieavviket det enkelte år. Reguleringspremien inngår som en del av de samlede pensjonsinnbetalingene. I tillegg skal det beregnes arbeidsgiveravgift (14,1 %) på premieavviket. Som utgjør 0,254 mill. kr. i 2011. Samlet avsatt til dekning premieavvik 2011 er 2,058 mill. kr som er budsjettet under område "Reserverte bevilgninger".

(Tall i hele tusen)

	Prognose 2011	Prognose 2010	Regnskap 2009	Regnskap 2008	Regnskap 2007	Regnskap 2006	Regnskap 2005
Premieavvik året før	1 632	37	2 073	724	881	773	346
Premieavvik årets	171	-1 632	-37	-2 073	-724	-881	-773
Sum	1 803	-1 595	2 036	-1 349	157	-108	-427

Pensjonskostnadene behandles individuelt det enkelte år basert på prognoser fra aktuar

(1 års amortisering). Kommunen må regne med økte pensjonskostnader i årene fremover og det er fremdeles stor usikkerhet rundt variasjonene i premieavviket.

Det vi med sikkerhet kan si er at pensjonskostnadene vil variere. For å ta bort den risiko det er ved at avviket i pensjonskostnadene skal påvirke kommunens tjenesteproduksjon, ble det i budsjettet for 2010 opprettet et pensjonsfond. Avsetning her avhenger av at regnskapsresultatet blir som forutsatt i budsjettet. Det er ikke videreført avsetning til pensjonsfondet i budsjett og økonomiplan 2011-2014. Det bør vurderes opprettet et pensjonsfond for å håndtere avvikene som oppstår mellom de ulike år slik at dette ikke påvirker driften direkte.

5.3 FINANSUTGIFTER

(Tall i hele tusen)

	Prognose 2010	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Lånegjeld pr. 31.12	71 954	99 835	103 359	99 852	96 010
Lånegjeld pr. innbygger	29,9	41,5	42,9	41,5	39,9
Renter	1 908	3 614	4 402	4 368	3 945
Avdrag	3 363	3 163	4 025	3 870	3 842
Ekstraordinære avdrag (invest)	1 000	1 000	1 000	1 000	
Sum finansutgifter	6 271	7 777	9 427	9 238	7 787

De samlede finansutgiftene i 2011 beløper seg til 7,8 mill kr. Lardal kommunes finansutgifter består i hovedsak av renter og avdrag på kommunens låneportefølje. Oversikten inkluderer Startlån. Det ekstraordinære avdraget er knyttet til betalingsavtalen for salget av Kjærratunet, hvor innbetalingen foreslås benyttet til å nedbetale kommune lån knyttet til Kjærratunet.

Det er tatt utgangspunkt i gjeldende låneforpliktelser med tillegg for nye låneopptak ihht investeringsbudsjett 2011 på 25,6 mill. kr. I tillegg er det lagt inn av Startlån på 3 mill. kr. i 2011. Det er forutsatt at økte renter og avdrag til Startlån finansieres med tilsvarende mottak fra lånetakerne.

I slutten av oktober 2010 vedtok hovedstyret i Norges Bank at styringsrenten skulle holdes uendret på 2 %. Hele 2010 har vært preget av et lavt rentenivå. Norges Banks rentekurve peker i retning av en fortsatt lav rente en stund fremover. Prognosene tilsier en renteøkning sommeren 2011, for deretter å stige opp mot 4 % i 2013.

Pr. i dag ligger den gjennomsnittelige effektive renten i Lardal for alle kommunens lån på rundt 3 %, hvorav ca. 19 % er fastrentelån med en gjennomsnittelig rente på 5,4 %. Rådmannen har i økonomiplanperioden lagt til grunn en gjennomsnittelig flytende rente på 4,25 % for eksisterende lån med flytende rente. Fordelingen mellom fast og flytende rente for nye lån i økonomiplanperioden må sees i sammenheng med finansreglementet. Rådmannen har derfor satt rentesatsen for fast og flytende likt.

Som følge av et økt investeringsbehov spesielt i 2011 og 2012 vil kommunens lånegjeld øke.

Det forutsettes i budsjett 2011 og hele økonomiplanperioden at låneopptaket i hovedsak foretas siste halvdel av året. Lånet vil tas opp i tråd med framdriften i prosjektene.

6. SITUASJONSFORSTÅELSE

I denne delen av budsjettdokumentet gjøres en vurdering av måloppnåelsen i forhold til kommuneplanen og en vurdering av kommunens og enhetenes prioritering, produktivitet og dekningsgrader. Denne situasjonsforståelsen er første utgave. Det gjøres spesielt oppmerksom på at tallene som er brukt kan inneholde unøyaktigheter/feil. Situasjonsforståelsen vil bli kvalitetssikret gjennom prosjekt "Handlingsrom 2012".

6.1 VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE I FORHOLD TIL KOMMUNEPLAN

I kommuneplanen er det definert to prioriterte områder – gode oppvekstvilkår og økt folketall.

Om gode oppvekstvilkår fokuserer kommuneplanen på kvalitet og kapasitet i barnehage og skole.

Lardal har i dag full barnehagedekning. Andelen av alle barn i kommunen som går i barnehage har vært jevnt stigende de siste årene. Av 3-5 åringene går alle barn i dag i barnehage, av 1-2 åringene nesten 90 % og av 0-1 åringene nærmer andelen seg 5 %. Dette er høyere andeler enn i de kommunene vi har sammenlignet oss med. Barnehagetilbudet i Lardal er antakelig også mer fleksibelt enn i andre kommuner, med bedre muligheter til å velge mellom fulltid- og deltids plass.

En indikasjon på at barnehagen i Lardal også har god kvalitet er den tilsynsgjennomgangen som fylkesmannen gjennomførte i på våren i 2010 hvor barnehagene i Lardal passerte uten merknader og fikk rosende omtale av tilsynsmyndigheten.

Grunnskolen i Lardal presterer jevnt gode resultater på nasjonale gjennomsnittsmålinger. Antall elever på hvert klassetrinn er lavt slik at det er stor usikkerhet knyttet til slike sammenligninger. Når man ser målingene over tid er det riktig å mene at Lardalskolene presterer bedre enn gjennomsnittet. Kapasiteten i skolene i Lardal er god. Sammenlignet med andre kommuner har skolen i Lardal gode økonomiske rammer. Lardal bruker mer til skoleskiss og spesialundervisning enn gjennomsnittskommunen. Disse forholdene er beskrevet nærmere i gjennomgangen av grunnskolen senere i dokumentet.

Om økt folketall fokuserer kommuneplanen på å synliggjøre tomter og boliger og stimulere til flere arbeidsplasser.

Folketallet har holdt seg stabilt rundt 2400 innbyggere de siste årene. Ved inngangen til 2005 var det 2419 innbyggere i Lardal, mens det ved utgangen av tredje kvartal 2010 var 2407 innbyggere. Dette er langt lavere enn ambisjonen i kommuneplanen med 1 % årlig vekst.

Kommunen har ervervet tomtearealer og har i dag ledige tomter klargjort for boligbygging. Kommunen har også ledige næringsarealer klargjort for utbygging.

Siden 2007 har antall arbeidsplasser i private virksomheter i kommunen økt fra om lag 390 arbeidsplasser (registrerte selskaper i Brønnøysundregisteret) til om lag 440 arbeidsplasser ved utgangen av 2010.

6.2 OVERGANG TIL BEHOVSORIENTERT BUDSJETTERING

Økonomien i kommunene settes under press. Rammen fra staten oppleves som knappe. Lardal kommune kan ikke basere seg på statens rammer gir tilstrekkelig handlingsrom til nye tjenester og prioriteringer, men må sikre seg at handlingsrommet skapes ved intern omstilling og effektivisering. Når nytt innføres må gammelt endres. Lardal har i dag lite økonomisk handlingsrom. I løpet av 2011 må økonomien styrkes med vel 2 millioner kroner. Flere av enhetene har i dag budsjettammer som avviker fra de behovsberegninger staten legger til grunn. Staten baserer seg på gjennomsnittsberegninger. Når Lardal yter tjenester utover gjennomsnitt av det andre kommuner bruker for samme tjeneste– for eksempel til spesialundervisning i barnehage og grunnskole, skoleskyss eller institusjonsplasser på sykehjem – spiser dette av handlingsrommet.

6.3 PROSJEKT “HANDLINGSROM 2012”

Det legges opp til at det tidlig i 2011 gjennomføres en gjennomgang av hele organisasjonen med tanke på å skape en omforent forståelse om tjenestenes rammer sett i lys av de utgiftsbehov og rammer som er definert i statens inntektssystem. Arbeidet er tenkt gjennomført som et prosjekt – “Handlingsrom 2012” med forankring hos politikere, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte. Arbeidet ferdigstilles før sommeren 2011 og vil være grunnlag for budsjettet for 2012. Endelig mandat for prosjektet framlegges for politisk behandling i første møteserie i 2011.

Videre i denne delen av budsjettdokumentet blir de ulike tjenesteområdene gjennomgått med tanke på å identifisere mulige områder hvor kommunen bruker ressursene sine på andre måter enn andre kommuner gjør.

6.4 EFFEKTER AV OMLEGGING AV INNTEKTSSYSTEMET

Tjenesteområde	Effekt av omlegging
Administrasjon med mer	50 %
Barnehage	-28 %
Grunnskole	2 %
Pleie- og omsorg	17 %
Helse	23 %
Barnevern	-12 %
Sosialhjelp	-28 %

Inntektssystemet er lagt om i 2010 og medfører endringer for kommunene. Omlegginger i statens inntektssystem har ført med seg at det kan oppstå uønskede skjevheter mellom de rammene kommunen tildeler tjenesteområdene og de utgiftsbehovene staten beregner seg fram til. Denne delen av budsjettdokumentet beskriver nærmere de utfordringer som kommunen kan møte når det gjelder å tilpasse seg den omleggingen staten har gjort. Inntektene som kommunen får fra staten er basert på en statistisk beregning av kommunens utgiftsbehov. Selv om rammen som staten tildeler ikke

lenger er øremerket på samme måte som tidligere, ligger det i utregningen en forståelse av hva det koster å drive den enkelte kommunene. Behovsberegningen som staten bruker tar utgangspunkt i utgiftene på de ulike tjenesteområdene. I tabellen er vist en omtrentlig beregning på hva omleggingen til ny beregningsmåte betyr for de ulike tjenesteområdene i Lardal. Tallene viser de tekniske konsekvensene av endringene og ikke endringer i forhold til de budsjettammene som Lardal tildeler tjenesteområdene i dag. Likevel viser oversikten hvordan staten mener Lardals faktiske utgiftsbehov er i forhold til “gammel” fordeling. Etter ny modell er utgiftsbehovet til barnehage, barnevern og sosialhjelp lavere enn i gammel modell, mens utgiftsbehovet til administrasjon, skole, pleie og omsorg samt helse er høyere.

6.5 BUDSJETTSYSTEMET – FASTSETTING RAMMETILSKUDD

Regjeringen har for 2011 omarbeidet måten tilskuddet til kommunenes tjenesteproduksjon blir utregnet på. For det første er tilskudd som før var øremerket – for eksempel til barnehage – nå bakt inn i rammetilskuddet. For det andre er kriteriene for å beregne utgiftsbehovet til kommune endret. Til sammen medfører omleggingen endringer i rammene til kommunenes tjenester.

Innbyggerne i landets kommuner har behov for kommunale tjenester i ulik grad, hovedsakelig fordi alderssammensetningen er forskjellig. I tillegg er det relativt store forskjeller mellom kommunene i hvor mye det koster å produsere og tilby de samme kommunale tjenestene. Målet med utgiftsutjevningen er å fange opp og korrigere for slike variasjoner. Det foretas en omfordeling i innbyggertilskuddet fra de kommunene som er billigere å drive enn landsgjennomsnittet, til de kommunene som er dyrere å drive enn landsgjennomsnittet. I tabellen vises hvordan utgiftsutjevningen blir beregnet. Tabellen viser 10 av de 25 kriteriene (fordelingsnøkler) med størst

Grønt hefte Behovskriterier	Fordelings nøkkel	Lardals behovsindeks
Innbyggere 6-15	29,4 %	0,9809
Innbyggere 23-66 år	9,5 %	1,0084
Innbyggere 3-5 år	9,3 %	0,7879
Innbyggere 80-89 år	6,9 %	1,4812
Barn 1-2 år uten kontantstøt	5,8 %	0,8862
Innbyggere 90 år og over	4,6 %	1,1975
Psykisk utviklingshemmede	4,6 %	0,8548
Dødelighet	4,6 %	1,0144
Innbyggere 67-79 år	4,6 %	1,0957
Ikke-qifte 67 år og over	4,4 %	1,1972

betydning for rammetilskuddet. Kostnadsnøkler er basert på objektive kriterier og behovsindeksen fanger opp variasjoner i utgiftsbehov mellom kommuner.

Kriteriene beskriver trekk ved kommunene og befolkningen i kommunene som i statistiske analyser har en effekt på kommunenes utgifter.

Behovsindeksen viser Lardal kommune i forhold til andre kommuner. Indeksverdier større enn 1 betyr at kommunen er dyrere å drive enn

gjennomsnittskommunen, mens verdier lavere enn 1 viser at kommunen er billigere å drive. Av tabellen framgår det at 29,4 % av utgiftene i en kommune

skyldes innbyggere mellom 6-15 år. Lardal har 0,98 som behovsindeks på dette kriteriet som betyr at kommunen har 2 % lavere behov enn gjennomsnittskommunen. Samlet har Lardal en behovsindeks på til sammen 1,0918 som betyr at kommunen er om lag 10 % dyrere å drive enn gjennomsnittskommunen fordi tjenestebehovet i Lardal er større enn i andre kommuner. Mens gjennomsnittskommunen mottar 40 309 kr pr innbygger i rammetilskudd, mottar Lardal derfor 3700 kroner ekstra pr innbygger i utgiftsutjevning i 2011.

6.6 LARDALS BUDSJETTSYSTEM

Lardal tildeler i dag ikke budsjetterammer til de ulike tjenestene opp til behovsmodellen i rammetilskuddsberegningen. Rammene tildeles utfra fjorårets rammer til enhetene og endringer/ønsker/behov som beskrives og begrunnes, samt politikernes prioriteringer. På enkelte tjenesteområder avviker kommunes budsjetterammer ikke uvesentlig fra det utgiftsbehovet som statens rammetildeling baserer seg på. Det vil være uheldig om Lardal over tid fjerner seg for langt fra det som ligger til grunn for statens tildeling. Det er likevel slik at statens behovsberegning er ganske grovmasket og ikke vil være dekkende spesielle lokale behov i kommunen.

6.7 OVERORDNEDE NØKKELTALL OG INDIKATORER

KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING) er et nasjonalt informasjonssystem som gir informasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Tallmaterialet i KOSTRA omfatter all kommunal virksomhet det meste av virksomheten i kommunene og fylkeskommunene som økonomi,

befolkning, skoler, helse, pleie og omsorg, barnehage, kultur, miljø, sosiale tjenester, boliger, tekniske tjenester og samferdsel.

Lardal kan sammenlignes med andre kommuner. Kommunene som er valgt til sammenligningskommuner er Hof, Andebu, Tjøme. Disse kommunene er valgt fordi de tilhører kommunegruppe 1 og samtidig er kommuner i Vestfold. Kommunegruppe en består av kommuner med lav befolkning, middels bundne kostnader og lave disponible inntekter. I tillegg er Siljan kommune i Telemark tatt med siden den er en kommune med omtrent identisk befolkningsstørrelse som Lardal og som også tilhører kommunegruppe 1. Larvik er tatt med for å ha en bykommune å sammenligne med. Det er også enkelte steder sammenlignet med gjennomsnitt for alle kommuner i landet og kommuner i kommunegruppe 1 som er 28 mindre kommuner som ligner på Lardal utfra de kriteriene som Statistisk Sentralbyrå (SSB) har satt.

I sammenligningene har det vært tre forhold som har vært naturlig å stille opp mot hverandre – prioritering – produktivitet og dekningsgrad.

6.8 PRIORITERING

Prioritering er et uttrykk for hvordan kommunene velger å fordele ressursene. En måte å måle

Prioritering - Netto driftsutgifter i kroner	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Barnehager pr innbygger 1-5 år	26 087	16 102	12 400	23 135	6 549	15 155
Grunnskoleopplæring per innbygger 6-15 år	88 144	83 579	80 174	83 070	92 394	78 073
Kommunehelsetjenesten pr. innbygger	1 370	2 476	1 455	1 734	2 120	1 533
Pleie- og omsorgstjenesten pr. innbygger	13 685	11 600	11 365	13 140	8 865	13 055
Sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	3 099	1 946	1 606	2 512	1 796	3 093
Barneverntjenesten pr innbygger 0-17 år,	5 849	5 785	3 934	4 524	3 531	5 214
Administrasjon og styring i kr. pr. innb.	4 814	4 012	3 338	3 658	5 015	2 396

prioritet på er å se på hvor mange kroner som benyttes på antall innbyggere i bestemt aldersgrupper. Til barnehager bruker Lardal vel 26 000 kroner pr innbygger i alderen 1-5 år. Dette er mer enn andre kommuner bruker - og nesten 20 000 kroner mer enn Siljan som bruker minst til barnehager.

Grunnskoleopplæringen prioriteres også høyt når den måles med utgifter pr innbygger i alderen 5-16 år. Siljan og Lardal bruker mest per innbygger, mens Larvik bruker minst.

Lardal prioriterer kommunehelsetjeneste lavt i forhold til de andre kommunene. Lardal bruker 1370 kr pr innbygger til kommunehelsetjenester, mens Hof, som bruker mest, bruker 2476 kr pr innbygger. Pleie og omsorg prioriteres også høyt når man ser hjemmetjenester og institusjonstjenester samlet.

Sosialtjenester prioriteres høyt og ligger på nivå med bykommunen Larvik. Det samme gjør barneverntjenester hvor Lardal ligger høyest av kommunene i sammenligningsgrunnlaget.

NDU i % av totale NDU, 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Larvik	Siljan
administrasjon og styring	12	10,2	10,5	10,6	7,4	13,8
barnehage	3,1	2,5	2,5	3	2,1	1,1
grunnskoleopplæring	27,8	30,2	34,5	31,9	27,3	35,1
kommunehelse	3,4	6,3	4,6	5	4,3	5,8
pleie og omsorg,	34,1	29,5	35,6	38	35,7	24,5
sosialtj.	5,1	3,4	3,4	5,8	8	3,9
barnevern	3	3,5	3	2,8	3,2	2,3
vann, avløp, renovasjon/avfall	-1,9	-0,6	-1,4	-6,7	-2,3	-0,3
fys.planl./nærmiljø,	1,7	2,4	1,2	0,8	1,4	1
kultur	2,1	4,8	2,6	3,8	5,5	3
kirke	1,9	2,1	1,7	2,3	1,5	2,2
samferdsel	1,9	1,6	1,5	2,8	2,4	1,8
bolig	1,1	0,4	-0,2	-1,4	-0,1	-0,1
næring	0,7	0,8	0,7	0,1	-0,2	-0,3
brann og ulykkesvern	1,4	0,8	1,1	1,8	1,7	1

I tabellen til venstre er stilt opp sammenligningstall som viser hvordan andre kommuner har prioritert mellom tjenesteområdene. Sammenligninger på slik overordnet nivå, kan ikke brukes i videre vurderinger uten at man også tar hensyn til befolknings sammensetning og de reelle forskjellene der er i behovene i de ulike

kommunene fordi befolkningssammensetningen er forskjellig.

I tabellen nedenfor sammenstilles er noen sentrale gebyrsatser.. Satsene for hjemmetjenester er gradert etter inntekt hos bruker. I Lardal ytes 4 timer hjemmehjelp pr måned. Lardal sine satser er på samme nivå som for Siljan og Hof. Andebu har de laveste satsene mens Tjøme ligger høyest. Satsene for skolefritidsordningen (SFO) er gradert etter antall timer ukentlige oppholdstid. Lardal hadde i 2009 de laveste SFO-satsene av kommunene i sammenligningsgrunnlaget. Barnehagesatsene i Lardal og Hof er ikke gradert etter foreldres inntekt, mens i de andre kommunene er satsene knyttet til

foreldres årsinntekt. Alle kommunene gir lik søskenmoderasjon for andre og tredje barn.

Gebyrsatser/brukerbetaling - månedssatser 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan
Hjemmetjenester, inntekt under 2 G	150	155	110	155	155
Hjemmetjenester, inntekt 2-3 G	428	550	110	697	492
Hjemmetjenester, inntekt 3-4 G	747	850	150	1302	875
Hjemmetjenester, inntekt 4-5 G	1071	1150	150	1784	1203
Hjemmetjenester, inntekt over 5 G	1071	1500	150	2341	1641
SFO: ukentlig oppholdstid 20 timer, i kr/mnd	1700	1860	1925	2095	
SFO: ukentlig oppholdstid 10 timer, i kr/mnd	1000	1260	1090	1520	1025
Barnehage: årsinntekt 150 000-199 999 kroner	2330	2330	1398	1165	932
Barnehage: årsinntekt 250 000-299 999 kroner	2330	2330	2330	1631	2330
Barnehage: årsinntekt 350 000 og høyere	2330	2330	2330	2330	2330
Barnehage: Kostpenger 100prosent fulltidsopphold	275	250	282	0	130
Barnehage: Søskenmoderasjon for barn nr. 2 i prosent	30	30	30	30	30
Barnehage: Søskenmoderasjon for barn nr. 3 i prosent	50	50	50	50	50

6.9 PRODUKTIVITET

Produktivitet er forhold mellom produsert mengde av tjenester og de årsverk/driftsutgifter som har blitt forbrukt under produksjonen. Høy produktivitet betyr at tjenesten produseres med lave utgifter. Produktiviteten er vist for de ulike tjenestene senere i dokumentet.

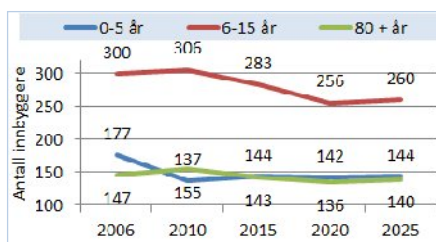
6.10 DEKNINGSGRAD

Dekningsgrad uttrykker i hvor stor grad kommunens tjenesteproduksjon er i stand til å dekke behovene for den aktuelle tjenesten i kommunens befolkning. Dekningsgrader er vist for de ulike tjenestene senere i dokumentet.

6.11 BEFOLKNING

Lardal kommune har hatt et stabilt innbyggertall de siste 10 årene og ligget rundt 2400 innbyggere. Gjennomsnittsalderen i Lardal er 41,7 år. Dette er for eksempel nesten 4 år høyere enn i Andebu hvor gjennomsnittsalderen er 37,8 år.

SSB har laget prognoser med ulike variabler. "Middel-modellen" (middels fruktbarhet, middels utvikling i levealder, middels innenlands flytting og middels netto innvandring) gir følgende prognose for Lardal:

Spesielt tre aldersgrupper i befolkningen har behov for mange kommunale tjenester

Gruppen 0-5 år har behov for blant annet barnehageplass. Med den framskrivningen som skisseres frem til 2014, vil antallet barn i denne gruppen gå ned med ca. 100 barn.

Gruppen 6-15 år er elever i grunnskolen. I Lardal vil denne gruppen gå ned i planperioden.

Gruppen 80 år og over er de som har mest behov for institusjonstjenester, omsorgsleiligheter, middagsombringning og andre hjemmebaserte tjenester. Denne gruppen vil være stabil i planperioden.

6.12 BEFOLKNINGSSTRUKTUR

Andel	Lardal	Hoff	Andebu	Tjøme	Larvik	Siljan
0-5 år	6 %	7 %	8 %	5 %	7 %	7 %
6-15 år	13 %	14 %	14 %	13 %	12 %	14 %
16-18 år	4 %	4 %	4 %	5 %	4 %	5 %
19-66 år	62 %	62 %	63 %	62 %	62 %	62 %
67-79 år	9 %	8 %	7 %	10 %	10 %	8 %
80+ år	6 %	5 %	4 %	5 %	5 %	4 %
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Lardal er i en særstilling når det gjelder alderssammensetning. I sammenligningsgrunnlaget har Lardal den klart laveste andelen av befolkningen i gruppen 0-5 år. Samtidig har Lardal den klart høyeste andelen pensjonister, andelen 67 år og eldre er 16 % mens den i Andebu er 11 %. Andelen barn og unge i Lardal har gått ned de siste årene. I 2005 var andelen av befolkningen som var under 18 år, på

23 %, og i 2009 er andelen sunket til 22 %. Dette er om lag 3 prosentpoeng under

Andel av befolkningen - 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Larvik	Siljan
Arbeidsledige	1,2 %	1,2 %	1,3 %	1,9 %	1,5 %	1,2 %
Fødte i løpet av året	0,8 %	0,8 %	1,2 %	0,8 %	1,1 %	0,7 %
Døde i løpet av året	1,0 %	1,2 %	0,9 %	1,1 %	1,0 %	0,6 %
Innflyttinger	5,6 %	5,6 %	6,6 %	7,4 %	3,7 %	5,6 %
Utflyttinger	4,2 %	5,0 %	6,0 %	6,6 %	3,2 %	5,3 %
Enslige forsørgere	0,5 %	0,3 %	0,7 %	0,5 %	0,9 %	0,6 %
Skilte og separerte	8,0 %	8,4 %	8,2 %	9,2 %	9,2 %	6,9 %
Invandrerbefolkning	4,8 %	5,7 %	6,6 %	7,4 %	9,6 %	5,6 %
Uførepensjonister	8,3 %	6,5 %	8,1 %	7,4 %	7,7 %	5,7 %

landsgjennomsnittet og nesten 5 % lavere enn Andebu og Siljan.

Befolkningssammensetning, bosetningsmønster og levekår inngår i de variablene som staten benytter på når kommunens utgiftsbehov skal vurderes i inntektssystemet.

7. MÅL OG TILTAK - 2011

7.1 RÅDMANNEN VIL PEKE PÅ TILTAK SOM BØR UTREDES OG BESLUTTES:

7.1.1 AREALPLANER

Rådmannen bes legge fram en sak om organisering, framdrift og kostnader for arealplanarbeidet.
Frist: Så tidlig som mulig

7.1.2 PROSJEKT "HANDLINGSROM 2012"

Kommunens økonomi må styrkes i planperioden. Det er nødvendig med en gjennomgang av tjenester og rammer med tanke på å skape en felles forståelse om behov og rammer framover i lys av det nye inntektssystemet i staten. Prosjektet er ikke et organisasjonsutviklingsprosjekt, men et prosjekt som skal avdekke mulige skjevheter. Resultatene fra prosjektet vil være tema på første strategisamling i 2011. Rådmannen bes legge fram sak om prosjektmandat og framdrift hvor det også redegjøres for hvordan ansatte inkluderes i arbeidet, organisering og hvilke områder/tjenester som bør være med i gjennomgangen. Frist: Første møteserie i 2011.

7.1.3 UTVIDELSE AV BARNESKOLEN

Barneskolen leier i dag lokaler hvor leiekontrakten løper til 1.8.2010. Rådmannen bes legge fram en sak som omfang, framdrift og kostnader. Frist: Første møteserie på nyåret

7.1.4 SAMORDNING AV TJENESTETILBUDET OVERFOR MENNESKER MED SAMMENSATTE BEHOV

Rådmannen bes evaluere dagens ordning med samordning av tjenestetilbudet overfor mennesker med sammensatte behov. Rådmannen bes utrede alternative måter for hvordan kommunen kan gi mennesker med langvarige og sammensatte behov, et helhetlig, koordinert og kontinuerlig tjenestetilbud. Frist 1. mai 2011

7.1.5 E KOMMUNE OG BEHOV FOR FREMTIDIGE INVESTERINGER

e Kommune er en stor offentlig satsing og det er behov for å se på den samlede innsatsen til Lardal kommune på området hvor bl a forhold knyttet til dagens samarbeidspartnere tas med i og en prioritering av fremtidige behov. Rådmannen bes lage en samlet prioritert plan med kostnadsanslag for området. Frist 1. juni 2010

7.1.6 SAMORDNING AV PLEIE OG OMSORGSTJENESTEN

Samhandlingsreformen vil stille nye krav til kommune om tilrettelegging og koordinering av mange tjensteområde. Dagens ordning hvor hjemmetjenester og institusjonstjenester er organisert i ulike enheter. Tjenestene bør samordnes internt ikke bare ut fra et uheldig ikke bare i et samordningsperspektiv, men også en mulighet for mindre bruk av uønsket deltid og fleksible arbeidstidsordninger. Rådmannen bes legge fram en plan om sammenslåing av tjenesten som også viser hvordan berørte brukere og ansatte er tenkt involvert. Frist: Så tidlig som mulig i 2011.

7.1.7 OMSORGSBOLIGER

Rådmannen bes fremme en sak som kan inngå som prosjekteringsgrunnlag for nye omsorgsboliger i kommunen etter ny omsorgsplan. Saksframlegget må klarlegge behovet, brukernes ønsker, utbyggingskostnadene, forventet husleie og alternative fremdriftsplaner. Frist 1. april 2011.

7.1.8 GANG/SYKKELVEI

Kommunestyret ber om at det fremmes en sak angående prosjektering/ videreføring av gang/sykkelvei fra Solbergfeltet til Svarstad sentrum. Frist: Så snart som mulig etter at arealplanarbeidet for Svarstad sentrum er avsluttet.

7.2 ØNSKER OG KRAV SOM ER VURDERT, MEN IKKE TILDELT MIDLER I HANDLINGSPLAN.

7.2.1 ØNSKER VEDRØRENDE KOMMUNENS TJENESTER

UTVIDE BIBLIOTEKTILBUDET.

Biblioteket i Lardal har i dag begrenset åpningstid og bibliotekar som er ansatt i deltidstilling. Ved å øke stillingsbrøken til bibliotekar og utvide åpningstiden ville dette gi en bedre bibliotekstjeneste til innbyggerne. Det er ikke funnet rom for å øke bibliotekstjenesten.

TILBEREDELSE AV LUNSJ FOR SKOLEELEVER

Ordninger med spising og mat i skolen har vært diskutert over lang tid. Med den nye flerbrukshallen prosjekteres det med å integrere en kantine/kafeteria. Dette kunne gi en mulighet for å se den nye flerbrukshallen sammen med elevens lunsj. For å organisere arbeidet med bespising ville det vært nødvendig å ansette assistent i deltidstilling. Det er ikke funnet rom for et slikt tiltak.

IKT / E-KOMMUNE

Som del av Samhandlingsreformen og for å oppnå helhetlige pasient- og brukerforløp, krever Helse- og omsorgsdepartementet at helseforetakene skal ta i bruk elektronisk kommunikasjon i sin samhandling med øvrige deler av helsetjenesten. I løpet av 2012 skal alle kommuner være tilknyttet Norsk -Helsenett og ha tatt i bruk elektronisk samhandling med helseforetak og fastleger. I løpet av 2012 skal ansatte i helse- og omsorgstjenesten i kommunene ha opparbeidet tilstrekkelig kunnskap om bruk av digitale verktøy til å kunne kommunisere elektronisk med helseforetak, fastleger og legevakt. Kostnader er ikke lagt inn i økonomiplan.

Utviklingen går i retning av at en stadig større del av kommunikasjon og informasjonsinnhenting skjer elektronisk. Dette gjelder også forholdet mellom kommuner og innbyggere og mellom kommuner og statlige forvaltningsorgan og mellom kommunens administrasjon og politiske organer. Det satses på store felles portaler for hele det offentlige Norge, og mange er allerede godt kjent med dette gjennom ALTINN og MINID. Nye system er på vei inn, for eksempel FEIDE for sikker pålogging til felles skolesystem og HELSENETT for sikker pålogging til felles helsesystem. Kostnader knyttet til nasjonale satsninger innen IKT er ikke tatt med i budsjettet.

7.2.2 STATLIGE KRAV

NY PLAN- OG BYGNINGSLOV

Plandelen av ny plan- og bygningslov trådte i kraft 1. juli 2009. Bygningsdelen gjelder fra 1. juli 2010, sammen med ny byggeforskrift og ny byggesaksforskrift. Endringene i bygningsdelen skjerper kravene til kvalitet både på bygg og på selve byggeprosessen og omfatter blant annet strengere krav energiforsyning og tilgjengelighet til offentlige bygninger. Kostnader knyttet til nye bygg vil/er tatt hensyn til i investeringsrammen, andre kostnader knyttet til loven er ikke spesifisert i budsjettet.

NATURMANGFOLDSLOVEN

Naturmangfoldsloven trådte i kraft 1. juli 2009 og handler om bærekraftig bruk og vern av naturen. Et sentralt grep i loven er at den innfører begrepet naturtyper som et virkemiddel til å ta vare på natur også utenfor verneområder. Dersom kunnskap tilsier at en naturtype er truet, skal myndighetene vurdere om naturtypen skal vernes. Naturmangfoldsloven har også et felles og samordnet regelverk og bedre kontroll med innførsel og utsetting av fremmede arter i norsk natur. Naturmangfoldsloven er aktuell i forbindelse med det pågående arbeidet med kommuneplanens arealdel. Kostnader knyttet til loven er ikke spesifisert i budsjettet og må dekkes innenfor rammen.

SIVILBESKYTTELSESLOVEN

Loven stiller nye krav til kommunenes arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) og beredskapsplaner. De aktuelle delene av loven trer i kraft 1. januar 2011. Kostnader knyttet til loven er ikke spesifisert og må dekkes innenfor rammen.

VERGEMÅLSLOVEN 2010

Overformynderiet skal overføres fra kommunene til fylkesmannen. Det er foreløpig ikke gitt noen dato for når denne endringen trer i kraft. Konsekvensene av overføringen er ikke spesifisert i budsjettet og dekkes innenfor rammen.

ENDRINGER I ENERGILOVEN

Energimerkeforskriften gjelder fra 1. januar 2010, mens § 5 til 7 gjelder fra 1. juli 2010. Energimerking av yrkesbygg og energivurdering av tekniske anlegg skal være gjennomført innen 31. desember 2011. Dette arbeidet vil måtte gjøres av eksterne, og medfører kostnader. Kostnader ved energimerking av kommunens bygg ikke tatt inn i økonomiplanen.

SAMHANDLINGSREFORMEN

Den nye samhandlingsreformen har som mål at mer av helsetjenestene skal foregå nærmere der pasienten bor. Innbyggerne skal få flere spesialiserte helsetjenester lokalt, både når det gjelder forebyggende helsearbeid, behandling og oppfølging av kronisk syke og eldre. Ansvar og oppgaver flyttes fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten, som vil få store utfordringer når det gjelder kompetanse og personellressurser. Videre framdrift og kostnader er usikker i planperioden og ikke konsekvensvurdert for handlingsplanperioden

8. SITUASJONEN PÅ TJENESTEOMRÅDENE

Nedenfor vil de tre største tjenesteområdene bli behandlet nærmere – grunnskole, barnehage og pleie og omsorg.

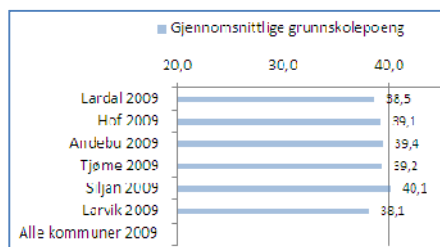
8.1 GRUNNSKOLE OG SFO

8.1.1 BESKRIVELSE AV OMRÅDET

Lardal kommune har to grunnskoler - en ren barneskole og en ungdomsskole. Begge skolene er fulldelte med rene klassesdelinger – 1-7 klasse i barneskolen og 8-10 klasse i ungdomskolen. I et overordnet og langsiktig perspektiv vil en skole som anerkjennes som en god skole bidra til kommunens overordnede visjon om “ økt folketall” og “å leve godt og trygt”. En gjengs oppfatning er at det som først og fremst kjennetegner en god skole er en skole som oppnår gode skoleresultater år etter år og en skole som evner å stimulere elevene til å ta videre utdanning etter grunnskolen. En god skole kjennetegnes også ved at den gjennomfører grunnskoleundervisningen innenfor budsjettammer som står i forhold til resultater og produksjonen. Samtidig må en god skole ha tilfredsstillende dekningsgrader – den må tilby undervisning i samsvar med behovene. Nedenfor ses nærmere på resultater, produktivitet og dekningsgrader.

8.1.2 SKOLENS RESULTATER - GRUNNSKOLEPOENG

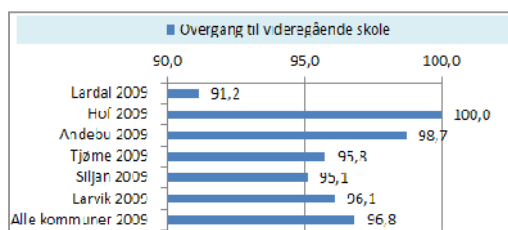
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng er en indikator på hvor godt skolen presterer. For avgangselever i grunnskole beregnes gjennomsnittlig grunnskolepoeng. Poengsummen regnes ut ved å summere alle karakterene på vitnemålet, dele på antall karakterer og deretter multiplisere med 10. Har en elev mindre enn 8 karakterer, settes grunnskolepoeng til 0.

Figuren viser hvordan Lardal presterer i forhold til sammenlignbare skoler i regionen i 2009. For Lardal trekker 2009 resultatene ned gjennomsnittet over tre år. Sett over en periode på tre år er det riktig å beskrive skolene i Lardal som bedre enn gjennomsnitt, både sammenlignet med alle kommunene i landet og kommunene i kommunegruppe 1.

De siste tre årene har elevene ved Lardal i gjennomsnitt oppnådd 39,8 grunnskolepoeng. Dette resultatet rangere Lardal på 136 plass blant alle landet kommuner. Sammenligner vi Lardal med kommunene i kommunegruppe 1 (i alt 28 kommuner), rangere Lardal på plass nr. 9. For skoleåret 2009/2010 – som enda ikke er rapportert i KOSTRA statistikken – har elevene i Lardal gjennomsnittlig 40,3 grunnskolepoeng. Jentene i dette avgangskullet hadde et ekstraordinær høy skår på over 46 poeng som, med god margin, var det beste resultatet som ble oppnådd i Vestfold og antakelig et av de beste resultatene nasjonalt.

8.1.3 OVERGANG TIL VIDEREGÅENDE SKOLE

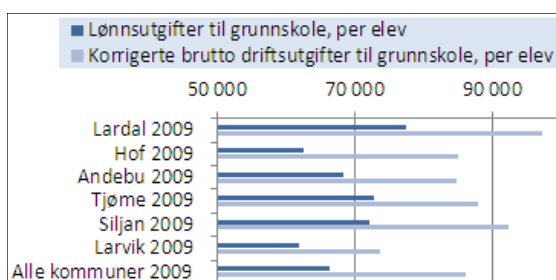
Hva så med Lardalselevne og oppstart på videregående skole? I 2009 hadde Lardal den laveste prosenten (91,2 %) av elever som startet på videregående skole blant utvalget av kommuner i regionen. I Hof kommune startet alle avgangselevne på videregående skole samme år.

Lardal har siden 2007 hatt en svak forverring av andelen elever som går fra grunnskolen og over i videregående skole. I 2007 var Lardal blant de beste i landet med 100 % av elevene som gikk over til videregående skole etter grunnskolen. Sett i forhold til sammenligningskommunene, hadde Lardal i 2009 den laveste andelen av grunnskoleelever som gikk over til videregående opplæring av sammenligningskommunene. I Lardal fortsatte 91 % av de som gikk ut av grunnskolen på videregående skole samme år, mens i Hof var det 100 %. Lardal ble rangert som nr. 300 av landets 430 kommuner på denne indikatoren i 2009.

95,8 % av avgangselevne i Lardal har startet på videregående skole sett over den siste treårsperiode. Sammenlignet med de 28 kommunene i kommunegruppe 1, rangerer dette på 23 plass. Lardal kan se ut som å ligge under gjennomsnitt på dette prestasjonskriteriet. Lardal er imidlertid en liten kommune og elevene i hvert kull er få. En eneste elev utgjør flere prosentpoeng i statistikken og gjennomsnittstall vil variere fra år til år. Likevel er det viktig å holde oppmerksomhet mot denne sentrale indikatoren. Gjennomføring av videregående opplæring er etterhvert blitt mer og mer avgjørende for resten av livsløpet til den enkelte.

8.1.4 PRODUKTIVITET

LØNNS- OG DRIFTSUTGIFTER PR ELEV

Hvor produktiv er Lardalskolen – eller hvor mye resurser brukes for i forhold til resultatene som oppnås? En indikator for dette kan være å se ansatteårsverk i forhold til elever.

En annen indikator på produktivitet kan være lønns og driftsutgifter pr elev som vist i figuren. Tallene i figuren er fra 2009, men forskjellene mellom

kommunene har vist tilsvarende nivåforskjeller de siste årene.

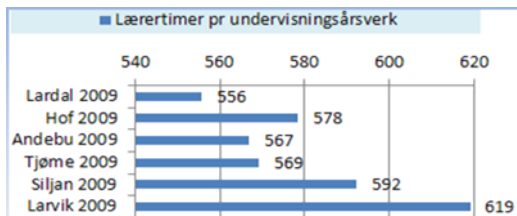
Lardal har de høyeste driftsutgifter og lønnsutgifter pr elev, mens Hof har de laveste om vi ser bort fra bykommunen Larvik som ligger markert lavere enn de andre kommunene. De andre kommunene – unntatt Hof og Larvik - ligger alle over landsgjennomsnittet.

Lardal bruker mer resurser pr elev enn landsgjennomsnittet og mer enn Tjøme som kommer nærmest Lardal. Både i forhold til lønnsutgifter eller driftsutgifter ligger Lardal 10 -15 % over landsgjennomsnittet. I forhold til nabokommunen Hof – som de siste tre årene har oppnådd samme resultat som Lardal målt med grunnskolepoeng – har Lardal de denne perioden hatt 17 % høyere lønnsutgifter pr. elev.

Brutto driftsutgifter pr elev har økt de siste 3 årene i Lardal. Den største økningen har skjedd på selve grunnskoleundervisningen. Både utvidelser av timetall og til dels stor lønnsøkning de siste årene har

ført til økte lønnsutgifter. Lønnsutgiften pr. elev i Lardal har siden 2007 økt om lag 11 % mer enn gjennomsnittet for kommunene i kommunegruppe 1.

Lærertimer pr undervisningsårsverk er lavest i Lardal (556 timer pr undervisningsårsverk) mens den er høyest i Siljan (592 timer pr undervisningsårsverk) dersom vi ser bort fra Larvik som har 619 timer.

Lardal bruker flest lærertimer pr elev sammenlignet med de andre kommunene i 2009. Lardal og Hof bruker dessuten flere lærertimer pr elev i ungdomstrinnet enn på barnetrinnet. De andre kommunene bruker omlag 10 % færre timer på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet.

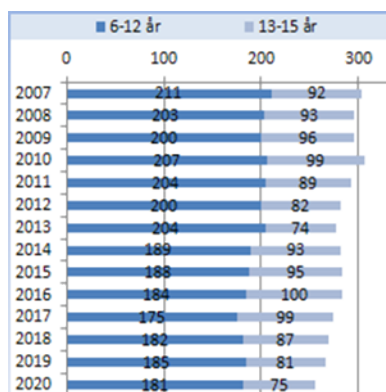
Lærertimer pr elev	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Earnetrinn	60,9	49,1	56,3	54,9	59,4	51,1
Ungdomstrinn	67,6	54,0	49,7	52,0	52,1	47,3

Kostnad per elev varierer mye mellom kommunene.

Kostnadene ser ut til å ha liten betydning for elevresultatene. Det kan være mange forklaringer på statistiske forskjeller som kommer fram i KOSTRA, for eksempel antall skoler i kommunen og antall elever pr skole. Lardal har få elever pr skole sammenlignet med de øvrige kommunene i kommunegruppe 1.

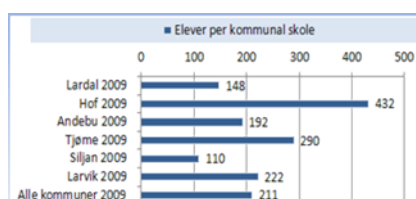
Sammenfattet viser dette at Lardal har en god skole, og at skolen har gode budsjettammer i forhold til skolene i sammenlignbare kommuner.

8.1.5 BEHOV I PLANPERIODEN

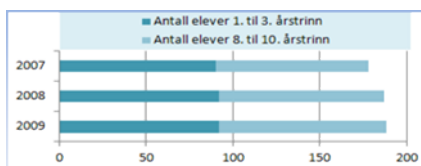

Antall barn i skolepliktig alder (6-12 år for barnetrinnet og 13-15 år for ungdomstrinnet) har vært stabilt de siste årene og ligget i underkant av 300 elever. Befolkningsframskriving fra 2010 og framover viser at antall elever vil gå noe ned de tre neste årene til rundt 280 elever i 2013. Det er ungdomsskolen som vil ha denne nedgangen - fra om lag 100 elever i dag til om lag 75 i 2013. Fra 2014 vil også barneskolen få en nedgang, mens ungdomsskolen fra da vil få noe økt elevtall.

8.1.6 DEKNINGSGRADER

Antall elever per kommunal skole sier noe om hvor effektiv skolestrukturen er. Lardal har lavt antall elever pr skole med 148 elever pr skole, mens Hof har flest med 432 elever per kommunal skole. Siljan har færre elever pr. skole enn Lardal – 110 elever.

Med "Antall elever i 1. - 3. trinn i prosent av antall elever i 8. - 10. trinn" måles forholdet mellom antallet elever som begynner i skolen og antallet som går ut av skolen. Når andel elever 1.- 3. trinn i forhold til ungdomstrinnet er under 100 % over tid, er det en indikator på elevnedgang. I 2009 var dette forholdstallet 95

% og indikerer at det går flere ut av skolen enn de som begynner. Slik sett har grunnskolen i Lardal en god dekningsgrad.

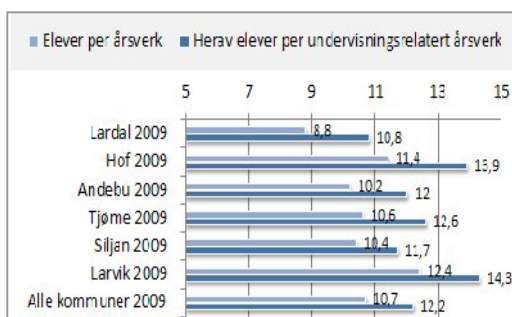
8.1.7 GRUPPESTØRRELSE OG LÆRERTETTHET

Gjennomsnittlig gruppestørrelse er en indikator for å måle lærertettheten i grunnskolen. Jo høyere gruppestørrelse, desto lavere lærertetthet. Indikatoren

er et utregnet forholdstall mellom elevtimer og lærertimer. Indikatoren sier derfor ikke noe om størrelsen på undervisningsgrupper eller hvor mange elever en kontaktlærer har ansvar for. Dette vil variere alt etter hvordan skolen organiserer undervisningen. Det vil likevel ofte være en sammenheng mellom størrelsen på basisgrupper og lærertetthet.

I Lardal har det vært en liten nedgang i gjennomsnittlig gruppestørrelse både på barnetrinnet og på ungdomstrinnet siden 2007. Lardal har likevel den laveste gruppestørrelsen av kommunene i sammenligningsgrunnlaget i 2009. I Larvik og Andebu er gruppestørrelsen nesten 50 % større.

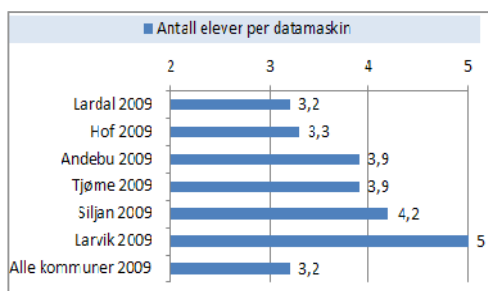
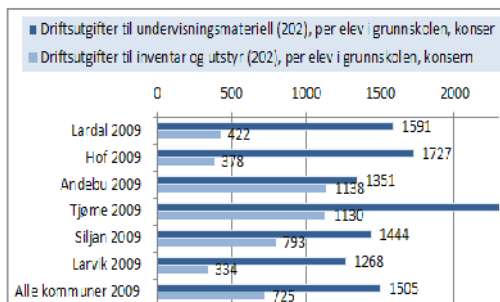

Også for indikatoren elever pr. årsverk har Lardal den klart høyeste voksendekning sammenlignet med de andre kommunene i sammenligningsgrunnlaget.

Hva betyr tallene i praksis: Når antall elever pr lærer øker, betyr det at fleksibiliteten og muligheten til å dele elevene i mindre grupper blir mindre. Dette påvirker muligheten for å kunne tilrettelegge undervisningen tilpasset grupper av elever og den enkelte elev. For å få til mindre grupper i spesielt prioriterte fag, f.eks. norsk, må det i andre fag undervises i grupper større enn

ordinære klasser. Det er en skjønsmessig vurdering hvor godt vi klarer å ivareta kravene i opplæringsloven om tilpasset opplæring til alle. Det er imidlertid klart at Lardal bruker mye resurser på skolen i forhold til andre kommuner.

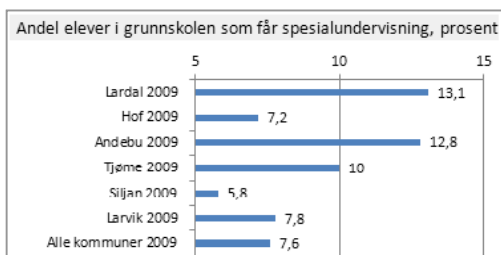
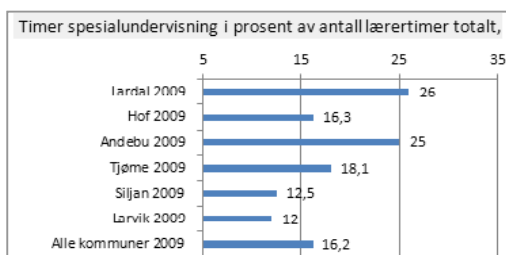
8.1.8 INVENTAR OG UTSTYR

De senere årene har det vært spesielle innkjøp til lærebøker, utstyr og inventar i skolen. Noe av dette har vært initiert fra staten på grunn av Kunnskapsløftet og noe har vært Lardal kommunes satsing på blant annet økt pc-tetthet. For undervisningsmaterie og inventar ligger Lardal omtrent likt med landsgjennomsnittet – ca. 2000 kr pr elev- og klart under Tjøme som bruker mest – 3500 kr pr elev.

Hva de forskjellige kommunene bruker på inventar og utstyr, avhenger blant annet av pc- satsing og hvor i fasen de er med tilpassinger til kunnskapsløftet. Antall elever per PC i landet har gått ned og ligger nå på 3,2 elever per PC. I Lardal har PC- tettheten økt fra 4,2 elever per PC i 2007 til 3,2 elever per PC i 2009 som gir den beste dekningen blant sammenligningskommunene. pr. elev.

8.1.9 SPESIALUNDERVISNING

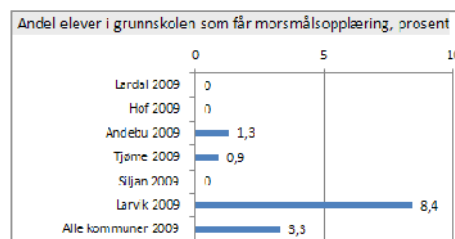
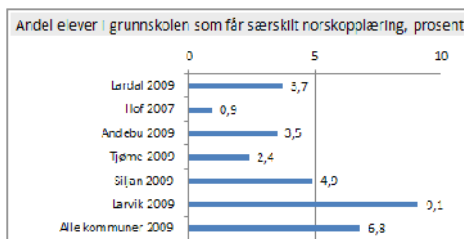

Det er en utvikling i samfunnet at vi blir oppmerksomme på at flere barn og unge trenger mer hjelp. Spesielt ser vi dette i barnevernet. Denne utviklingen er også en del av skolehverdagen. En god skole kjennetegnes ved en skoleeier som setter tydelige mål for skolen og som er opptatt av å sikre skolen gode rammebetingelser og tilstrekkelig med ressurser, blant annet at alle elever skal inkluderes og oppleve mestring. Et viktig virkemiddel er å gi spesialundervisningen til de elevene som trenger det.

Lardal kommune bruker langt mer ressurser til spesialundervisning enn de andre kommunene. Andel elever som får spesialundervisning er det samme i 2009 som det var i 2007 - 13,1 %. Tilsvarende tall for alle kommunene er 7,6 %. Andel timer til spesialundervisning av kommunens samlede undervisningstimetall, har gått ned fra 2007, hvor den var 33 %, til 26 % i 2009. Når Lardal bruker 26 % av lærertimene til

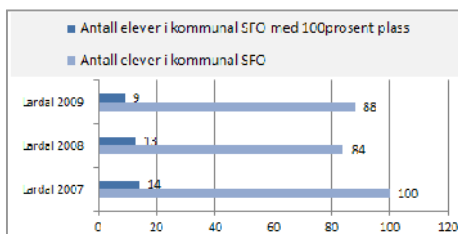
spesialundervisning, er dette mer enn dobbelt så mye som Siljan og Larvik bruker- og 60 % mer enn landsgjennomsnittet. Omgjort i budsjettamme bruker Lardal over 2 millioner kroner mer til spesialundervisning enn om nivået hadde ligget på landsgjennomsnittet.

8.1.10 SPRÅKLIGE MINORITETER

I Lardal har det vært en liten økning i andel elever som får særskilt norskopplæring fra 2,7 % i 2007 til 3,7 % i 2009. Dette er klart lavere enn landsgjennomsnittet, men mer eller mindre på samme nivå som for de andre kommuner vi sammenlignes oss med. Lardal hadde i 2009 ingen som fikk morsmålsopplæring, mens det på landsbasis var 3,3 % av elevene som fikk slik undervisning.

8.1.11 SKOLEFRITIDSORDNINGEN (SFO)

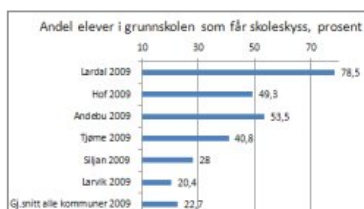
Antall elever i skolefritidsordningen har gått noe ned de siste årene i Lardal – fra 114 i 2007 til 97 i 2009 – som er 65,7 % av barna i aldersgruppen 6-9 år. Andel av elever 6-9 år som har SFO - plass har vært synkende de siste 3 år og var i 2009 på 65,7 %. Andelen med heldagsplass har sunket fra 14 % i 2007 til 9 % i 2009. Lardal har en markert lavere andel med 100 prosentplass enn de andre kommunene – 9 % mens Andebu har over 75 %.

Dette kan tyde på at Lardal har en mer fleksibel ordning med flere valgmuligheter enn de andre kommunene.

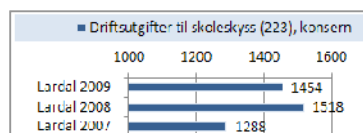
Skolefritidsordningen finansieres hovedsakelig ved foreldrebetaling. Kommunen bidrar også og finansiering forskjellen mellom driftsutgiftene og innbetaling fra foreldre. I Lardal utgjør dette om lag 450 kr. pr. elev. Dette er mindre enn de øvrige kommunene finansiere skolefritidsordningene med.

Voksentettheten i Lardal er om lag 30 elever pr årsverk, mens elevtallet pr voksen er mindre i de andre kommunene vi sammenlignes oss med (om lag 20 elever pr årsverk). Til sammen kan dette tyde på at SFO-ordningen i Lardal kan være både bedre og mindre resurskrevende enn i kommunene vi sammenligner oss med.

8.1.12 SKOLESKYSS

Lardal ligger langt over de øvrige kommunene de andre kommunene i bruker av skoleskyss. Om lag 8 av 10 elever skysses til og fra skolen i Lardal, mens gjennomsnittet for hele landet er at om lag 2 av 10 elever får skoleskyss.

Lardal har de siste årene brukt om lag 1,5 mill. kr. pr. år til

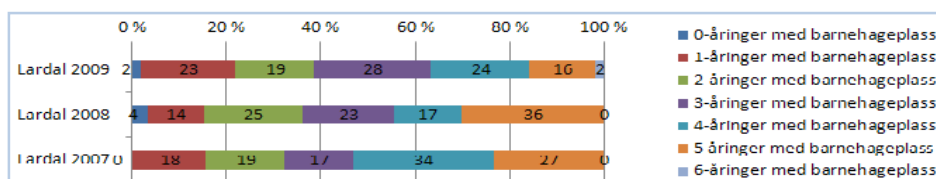
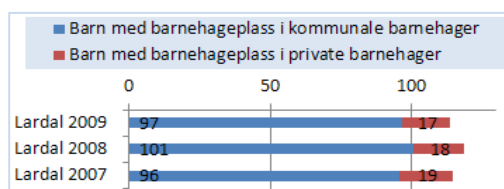
skoleskys. Sammenlignet med landsgjennomsnittet – hvor 22,7 % av elevene får skoleskys – bruker Lardal om lag 1 mill. kr mer enn gjennomsnittskommunen ville brukt med samme antall elever.

8.2 BARNEHAGE

8.2.1 BESKRIVELSE AV OMRÅDET

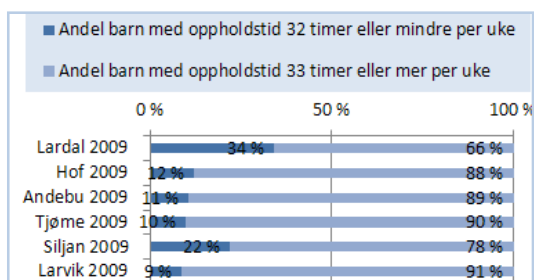
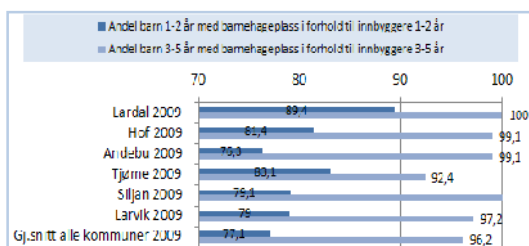
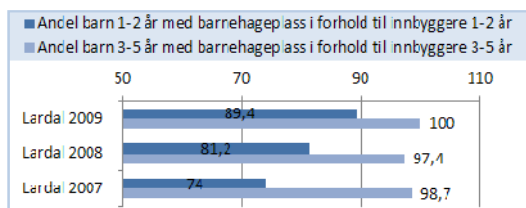
Området omfatter barnehagene i Lardal, Svarstad og Hem barnehage (privat). Formålet er å sikre barn gode oppvekstvilkår, utviklings- og aktivitetsmuligheter i barnehager. Kommunen har som hovedmålsetting å gi et barnehagetilbud til alle som ønsker det. Videre tilstrebes et fleksibelt tilbud for å dekke ulike ønsker om innhold og oppholdstid.

8.2.2 STATUS

Antall barn i barnehage har vært ganske stabil de siste årene og ligget på om lag 120 barn. I perioden fra 2007 til 2009 har det imidlertid vært en betydelig økning i andelen av små barn. Fra 2007 til 2008 økte andelen 0-1 år fra 18 % til 25 %. Andelen 5-åring er redusert fra 36 % i 2008 til 16 % i 2009.

8.2.3 DEKNINGSGRAD

Andel barn i alderen 1 - 2 år med barnehageplass har økt betydelig de siste årene. I 2007 hadde 74 % av alle barn i alderen 1 - 2 år, barnehageplass. Utviklingen viser at det er en stadig økende etterspørsel etter småbarnsplasser. I 2009 går nesten 90 % av 1-2 åringene barnehage. Med denne utviklingen kan en regne med at dekningsgraden i alderen 1 - 2 år i Lardal kommune, vil komme opp i bortimot 95 % i løpet av de neste fire årene. Med en dekningsgrad på nærmere 90 % for 1-2 åringene er dette langt mer enn de kommunene vi sammenligner oss med og også langt over landsgjennomsnittet på 77 %.

I Lardal kommune i 2009 var andelen barn i barnehage som har oppholdstid 33 timer eller mer, på 66 % mens andelen som har mindre enn 33 timers oppholdstid var på 34 %. I forhold til andre kommuner er dette markert forskjellig hvor tilsvarende andeler er hhv rundt 90 % og 10 % for de som går mindre enn 33 timer i barnehage. Det at barna i Lardal er færre timer i barnehagen enn i andre kommuner, kan skyldes at barnehagene i Lardal har ordninger som er mer fleksibelt enn fulltids plass.

8.2.4 PRIORITERING OG PRODUKTIVITET

Lardal kommune prioriterer barnehage høyere enn de andre kommunene når vi ser på nettodriftsutgifter til barnehage i forhold til kommunens totale netto driftsutgifter. Lardal bruker 3,1 % av ressursene på barnehage, mens snittet i kommunegruppe 1 er 2,3 %.

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik	Kom.grp 01
NDU til barnehager i prosent av kommunens totale NDU	3,1	2,5	2,5	3	1,1	2,4	2,3
NDU til barnehage per innbygger 1-5 år i kroner	26087	16102	12400	23135	6549	15122	14677
Korrigerte oppholdstimer per årsverk	10985	11264	11103	10768	12442	10368	11178
BDU per korrigert oppholdstime	50	58	45	52	37	47	46
Andel med ekstra ressurser for styrket tilbud førskolebarn	18	7	10	15	6	24	10

NDU: netto driftsutgifter BDU: brutto driftsutgifter

Bruttodriftsutgifter pr oppholdstime er en indikator på hvor produktiv barnehagene er. Lardal koster hver barnehagetime 50 kroner, mens snittet i kommunegruppe 1 er 46 kroner pr time.

8.2.5 BARN MED FUNKSJONSHEMMING - TILRETTELAGTE TILTAK

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Andel utgifter til tilrettelagte tiltak av totale bhageutgifter	7,0	4,8	6,7	7,7	6,4	10,5
Andel barn, som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn	11,3	1,0	5,5	10,9	1,4	7,5
Utgifter pr barn som får ekstra ressurser	59182	164000	93467	237200	272000	155373

I barnehagene i Lardal går 7 % av utgiftene til tilrettelagte tiltak. Tilsammen er det ca. 11 % av barna som får ekstra ressurser i barnehagen. Dette er den høyeste andelen av kommunene i sammenligningsgrunnlaget. Utgiftene til hvert barn med ekstraressurser er ca. 60 000 kr pr barn. Dette er lite pr. barn sammenlignet med de andre kommunene- Siljan bruker 272 000 kr pr barn

8.3 PLEIE OG OMSORG

8.3.1 BESKRIVELSE AV OMRÅDET

Pleie og omsorgstjenestene utføres i dag av Ringveien og Lardal sykehjem. Hjemmetjenestene er organisert som en del av resultatenheter Ringveien, mens sykehjemmet er egen resultatenheter.

Hjemmetjenesten skal gi individuelt tilpasset pleie og omsorg ut fra omsorgsbehovet til den enkelte. Hovedmålsettingen for hjemmetjenesten er at brukerne opplever en trygg og meningsfull hverdag. Dette betyr at Lardal kommune skal tilby brukerne individuelt tilpasset omsorg og behandling, av tilstrekkelig kvalifisert personell og egnet bolig. Pleie og omsorgstjenester til hjemmeboende omhandler hjemmehjelp, hjemmesykepleie, psykisk helsearbeid, dagsenter-tilbud, middagsproduksjon, trygghetsalarm med mer.

Lardal sykehjem skal dekke kommunens totale behov for heldøgns pleie og omsorg på institusjonsnivå, blant annet korttids- og rehabiliteringsplasser, langtidsplasser, med skjermet enhet for aldersdemente.

8.3.2 SAMLET STATUS

Lardal har en eldre befolkning enn både sammenligningskommuner og landsgjennomsnitt. Det er vanlig å anta at eldre har behov for flere pleie og omsorgstjenester enn yngre.

	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Andel 67-79 år	9,3	7,7	7,1	9,8	8,5	9,6
Andel 80 år og over	6,4	5,1	4,4	4,8	3,9	5,4

Lardal kommune bruker 34,1 % av totale netto driftsutgifter (NDU) på pleie og omsorgstjenester. Dette er omtrent likt med gjennomsnittet for alle landets kommuner. Tatt i betraktning at Lardal har høyere andel eldre enn landsgjennomsnittet, kan dette indikere en lavere prioritering enn landsgjennomsnittet. . Andebu og Larvik, som har en yngre befolkning enn Lardal, bruker mer av samlede utgifter på PLO sektoren enn Lardal. Utgiftene i Lardal fordeler seg med 58 % til institusjon og 39 % til hjemmetjenester. Det er bare Siljan som bruker større andel av pleie og omsorgsmidlene på institusjonstjenester enn Lardal.

Pleie og omsorg - 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
NDU pleie og omsorg i % av total	34,1	29,5	35,6	38	24,5	35,7
Andel institusjon	58	50	41	32	68	43
Andel hjemmetjenester	39	48	52	61	30	53
Andel aktivisering/støttetjenester	2	2	7	7	3	3

Kostra tabell 7300
NDU: NETTO DRIFTSUTGIFTER

Antall mottakere for de ulike tjenestene har vært forholdsvis stabilt de siste årene¹. Tabellen viser antall for noen utvalgte tjenester.

Pleie og omsorgstjenester	2009	2008	2007
Alle tjenestemottakere	211	194	138
Mottakere av hjemmetjenester i alt	143	148	139
Institusjonsbeboere på tidsbegrenset opphold	30	0	6
Institusjonsbeboere på langtidsopphold	26	24	22
Mottakere av avlastning	0	0	0
Mottakere av støttekontakt	11	11	8
Mottakere av brukerstyrt personlig assistanse	0	0	0
Mottakere av matombringing	17	30	29
Mottakere av trygghetsalarm	34	31	29
Omsorgsboliger i alt	20	20	20

Lardal har de laveste utgiftene til pleie og omsorgstjenester pr mottaker av kommunene som sammenlignes, med 196 000 kr pr mottaker, mens Andebu har de høyeste med over 310 000 kr pr mottaker. Det er spesielt utgiftene til hjemmetjenester som er lave i Lardal, litt over 76 000 kr pr mottaker, mens Andebu har over 190 000 kr pr mottaker. For institusjonstjenester har Hof lavest utgifter (ca. 673 000 kr) mens Andebu og Lardal (ca. 780 000 kr) følger deretter.

PLO - 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
BDU pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester	196 491	283 586	312 854	224 562	200 067	273 041
BDU pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	76 566	150 748	191 000	148 532	72 121	171 507
BDU, institusjon, pr. kommunal plass	784 250	673 774	743 237	882 000	807 200	796 451

BDU=Brutto driftsutgifter

Bistandsbehovet til tjenestemottakerne kartlegges når det fattes vedtak om tjenester i pleie og omsorg. I Lardal er litt over 13 % kartlagt med et omfattende tjenestebehov. Dette er den laveste andelen av kommunene i sammenligningsgrunnet og om lag 10 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet.

Lardal har spesielt få hjemmeboende tjenestemottakere over 80 år. Dette henger antakelig sammen

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Andel brukere som har omfattende bistandsbehov %	13,7	17,9	23,2	14,7	17,7	23,8

¹ Tallet for antall tjenestemottakere i KOSTRA for 2009 kan være feil (riktig tall antakelig 183)

med den høye sykehjemsdekningen i Lardal der hver fjerde innbygger over 80 år bor på institusjon.

Det er naturlig at kommuner med mye omsorgsboliger i stedet for sykehjem vil ha en høyere andel tjenestemottakere som mottar flere ulike tjenester, enn de kommunene som har en høy andel beboere i institusjon. Lardal har en lavere andel beboere over 80 år i boliger tilpasset pleie og omsorg enn sammenligningskommunene. Dette er naturlig siden Lardal har satset mer på institusjonsplasser.

19 % av hjemmeboende tjenestemottakerne i Lardal mottar minst to hjemmetjenester. Dette er mindre enn de andre sammenligningskommunene.

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Omsorgsboliger i alt	20	25	29	55	8	344
Plasser i institusjoner	28	31	38	25	20	308
Andel omsorgsboliger	71 %	81 %	76 %	220 %	40 %	112 %

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Tjenestemottakere som mottar minst 2 hjemmetjenester	31	42	64	82	19	610
Antall tjenestemottakere utenfor institusjon	160	160	215	289	105	2030
Andel som mottar minst 2 hjemmetjenester	19 %	26 %	30 %	28 %	18 %	30 %

8.3.4 SYKEHJEMMET

DEKNINGSGRAD

Andelen som bor på institusjon er høyere i Lardal enn i de andre kommunene, både for aldergruppen over 80 år og for de over 67 år. I forhold til Larvik er andelen mer enn dobbelt så høy. Over 25 % av innbygger som er eldre enn 80 år bor i institusjon. Dette er den klart høyeste andelen av kommunene i sammenligningsgrunnlaget. I Larvik er det kun 10 % av innbyggere over 80 år som bor i institusjon. På sykehjemmet i Lardal er gruppen beboere som er 67 år og eldre, 10,5 %. Dette er høyt i forhold til de andre kommunene og indikerer at det en større andel "unge" gamle bor i institusjon.

Institusjon - 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	25,8	14,1	12	9,3	17,2	10,7
Andel beboere 67 år og over i institusjon	10,5	5,6	4,6	3,1	5,4	4,7
Andel beboere 80 år og over i institusjoner	71,4	75,9	80	84	80	73,5

Tjenestetilbudet i Lardal kjennetegnes også med at kommunen har et høyt antall sykehjems plasser sett i forhold til mottakere av pleie og omsorgstjenester, og sett i forhold til antall eldre over 80 år.

Institusjonsplassene i Lardal fordeler seg som vist i tabellen nedenunder. Over 40 % av plassene er avsatt til aldersdemente, mens Larvik kun disponerer 8 % av plassene til demente. Andelen demente i befolkningen er antakelig jevnt fordelt som betyr at andre kommuner i større grad enn Lardal dekker tjenestebehovet til demente ved hjemmetjenester.

Andel plasser institusjon -2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Plasser i skjermet enhet for aldersdemente	43 %	19 %	32 %	32 %	35 %	8 %
Plasser avsatt til rehabilitering	7 %	16 %	26 %	4 %	15 %	16 %
Plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	11 %	19 %	32 %	16 %	30 %	25 %
Plasser avsatt til langtidsopphold	39 %	45 %	11 %	48 %	20 %	51 %

Lardal har den laveste dekningen av lege- og fysioterapitimer pr beboer i sykehjem.

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,14	0,29	0,29	0,36	0,33	0,45
Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,07	0,64	0,44	0,48	0,31	0,2

PRODUKTIVITET

Lardal kommune har en kostnadseffektiv drift pr sykehjems plass – utgiften er 784 000 kr pr plass. I Tjøme er utgiften vel 880 000 kr pr plass, mens Hof ligger lavest med ca. 670 000 kr pr plass.

2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
BDU, institusjon, pr. kommunal plass	784 250	673 774	743 237	882 000	807 200	796 451
BDU=Brutto driftsutgifter						

8.4 ANDRE TJENESTEOMRÅDER

8.4.1 KULTUR OG FRITID

Kultursektoren 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Netto driftsutgifter - kr pr innbygger	824	1909	838	1305	1085	1968

Kilde KOSTRA Tabell: 04692: K. Kultur

Lardal bruker 824 kr pr innbygger innen kultur og fritid som er mindre enn de øvrige kommunene. I gjennomsnitt bruker landkommunene i sammenligningsgrunnlaget om lag 1100 kr pr innbygger. Dersom Lardal skulle ligge på samme nivå, måtte rammen øke med om lag 650.000 kr. pr år.

8.4.2 BARN OG UNGE

Netto driftsutgifter vedrørende aktivitetstilbud for barn og unge viser at Lardal kommune ligger lavere enn andre sammenligningskommuner. Lardal bruker omlag 161 kroner pr innbygger i alderen 6-18 år som er det laveste beløpet i sammenligningsgrunnlaget, mens Hof bruker mest - over 1600 kroner.

Aktivitetstilbud barn og unge 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Netto driftsutgifter - kr pr antall 6-18 år	161	1 607	259	1 322	314	864
Frivillige lag og foreninger som mottar tilskudd	16	10	22	16	8	86
Netto driftsutgifter musikk-skole - kr pr innbygger 6-15 år	1 301	1 740	1 432	1 661	1 294	1 856

Lardal kommune har – sammen med Tjøme – flest lag og foreninger sett i forhold til folkemengden. Siljan, som har like mange innbyggere som Lardal, har halvparten så mange lag og foreninger. Lardal bruker 1300 kr pr elev i musikkskole, mens Larvik bruker mest – 1856 kr pr innbygger 6-18 år. Tallene gir uttrykk for hvor høyt arbeidet med barn og unge prioriteres. Tenker vi oss at Lardal prioriterte aktivitetstilbudet på nivå med de øvrige landkommunene i utvalget, ville rammen øke med om lag 150.000 kr.

8.4.3 BIBLIOTEK

En sammenligning mellom Lardal kommune og de øvrige kommuner i sammenligningsgrunnlaget viser at kommunen har netto driftsutgifter per innbygger omtrent på nivå med de øvrige kommunene. Dette betyr at kommunen prioriterer bibliotekdrift på linje med de øvrige. Siljan har lavest bibliotekbemanning – hvert årsverk betjener vel 4000 innbyggere, mens Larvik har den høyeste bemanningen. Lardal har noe lavere bemanning enn sammenligningskommunene og åpningstider tre dager i uken.

Bbliotek 2009	Lardal	Hof	Andebu	Tjøme	Siljan	Larvik
Netto driftsutgifter folkebibliotek - kr pr innbygger	291	18	277	321	277	233
Tilvekst alle medier - pr 1000 innbygger	330	364	189	394	567	164
Årsverk - antall innbyggere pr årsverk	3441	3064	3529	2756	4020	2618

Figur 1 Kilde Kostra Tabell: 04692: K. Kultur - nivå 3 (K)

9. RAMMER DRIFT 2011-2014

Rammer økonomiplan 2011 - 2014				
	Budsjett 2011	Øk.plan 2012	Øk.plan 2013	Øk.plan 2014
Staben	20 959	20 450	20 761	20 761
Endringer	2 299	2 337	2 244	2 244
Ny ramme	23 258	22 787	23 005	23 005
NAV	3 936	3 936	3 936	3 936
Endringer	271	413	413	413
Ny ramme	4 207	4 349	4 349	4 349
Svarstad bhg	51	51	51	51
Endringer	4 672	4 670	4 670	4 670
Ny ramme	4 723	4 721	4 721	4 721
Styrvoll bhg	858	858	858	858
Endringer	4 215	4 213	4 213	4 213
Ny ramme	5 073	5 071	5 071	5 071
Barneskolen	16 876	16 831	16 831	16 831
Endringer	2 090	609	609	609
Ny ramme	18 966	17 440	17 440	17 440
Ungdomsskolen	9 082	9 161	9 161	9 161
Endringer	-146	350	-150	-250
Ny ramme	8 936	9 511	9 011	8 911
Ringveien	19 983	19 983	19 983	19 983
Endringer	2 137	1 650	1 590	1 590
Ny ramme	22 120	21 633	21 573	21 573
Sykehjemmet	15 260	15 260	15 260	15 260
Endringer	1 215	855	855	855
Ny ramme	16 475	16 115	16 115	16 115
Lardal Kommunale Eiendom	5 598	5 998	5 998	5 998
Endringer	1 185	1 439	1 439	1 439
Ny ramme	6 783	7 437	7 437	7 437
Reserverte bevilgninger				
Endringer	-2 617	1 116	2 775	2 815
Ny ramme	-2 617	1 116	2 775	2 815
Innsparingsprogram - ikke fordelt		-2 180	-2 353	-1 866
Netto fordelt i hht 1B	107 924	108 000	109 144	109 571
Rammetilskudd	-67 923	-68 279	-68 279	-68 279
Øremerkede statstilskudd				
Investeringskomp GR97	-124	-121	-118	-115
Rentekompensasjon skolebygg	-41	-438	-411	-385
Rentekompensasjon kirker	-5	-62	-60	-59
Kompensasjonstilsk. Omsorgstjenester	-1 271	-1 249	-1 229	-1 204
Sum øremerkede tilskudd	-1 441	-1 870	-1 818	-1 763
Skatt	-44 109	-44 109	-44 109	-44 109
Sum frie inntekter				
Sum frie inntekter inkl. ørem. Statstilsk og	-113 473	-114 258	-114 206	-114 151
Brutto driftsresultat	-5 549	-6 258	-5 062	-4 580
Finanskostnader/-inntekter				
Renteutgifter inkl. Startlån	3 614	4 402	4 368	3 945
Renteinntekter bank	-825	-825	-825	-825
Mottatte renter Startlån	-159	-206	-195	-184
Forvaltningsinntekter El-verksfondet 5%	-3 200	-3 264	-3 329	-3 396
Avdrag	3 010	3 726	3 580	3 582
Sum netto finans	2 440	3 833	3 599	3 122
Netto driftsresultat *	-3 109	-2 425	-1 463	-1 458
Avsetning til disposisjonsfond	100	100	100	100
Avsetning til disposisjonsfond El-verksfond	1 280	1 306	1 332	1 358
Overføring til investeringsregnskapet	2 683	1 019	32	0
Bruk av disp.fond (andel av Kraffondet)				
Bruk av disposisjonsfond	954	0	0	0
Ikke disponert/negativt driftsresultat	0	0	0	C

10. RAMMER INVESTERING 2011-2014

Prosjektansvar	Re-enhet	Investerings tiltak	2011	2012	2013	2014	Prosjekt kostnad
Staben	10	GeoVekst (kartdata, skogbrukskartlegging)	196 000	196 000			588 000
Barnehage	20	Ny barnehage Svarstad	250 000	8 000 000			8 250 000
Eiendom	70	Utbygging skolelokaler inkl samf.avd/gymsal	23 000 000				26 000 000
Kirken	80	Kirkegårdsutvidelse	2 000 000				2 000 000
Kirken	80	Takrenner og handicapinngang Styrvoll kirke		300 000			300 000
Kirken	80	Handicapinngang, Hem kirke			200 000		200 000
Eiendom	70	Renovasjon beholdere/miljøstasjon	1 400 000				1 400 000
Eiendom	70	Vannledning Styrvoll- Breidablikk- Hannevold	1 000 000				1 000 000
Staben	10	Internett oppgradering	250 000				250 000
Staben	10	Visma bhg og skoleløsning	100 000				100 000
Staben	10	Dataprogram ing/tegn	100 000				100 000
Staben	10	Grunnerverv	3 500 000				3 500 000
Skatt/ramme/finans	95	Endring avdrag startlån ifht. vedtatt	153 000	299 000	290 000	260 000	1 114 000
Skatt/ramme/finans	95	Ekstraordinære avdrag	1 000 000	1 000 000	1 000 000		4 000 000
Sum			32 949 000	9 795 000	1 490 000	260 000	48 802 000

Finansiering	2011	2012	2013	2014
Lån	25 613 000	7 477 000	168 000	0
Mottatte avdrag	153 000	299 000	290 000	260 000
Bruk av fond	3 500 000			
Salg av fast eiendom 95 (solgt ikke mottatt oppgjør ref. betalingsavtale)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0
Overføring fra drift	2 683 000	1 019 000	32 000	
Sum finansiering	32 949 000	9 795 000	1 490 000	260 000

Rådmannen foreslår et investeringsbudsjett på 40,1 mill kr. i hele planperioden. Utbygging av Skolelokaler & Flerbrukshall og ny barnehage i Svarstad som de 2 største prosjektene. Av andre mellomstore prosjekter er det videre innarbeidet midler til vannutbygging, gjennomføring av ny renovasjonsordning og kirkegårdsutvidelse

Rådmannens forslag til investeringsbudsjett for 2011 er på 29,5 mill kr. Av dette er

28,3 mill kr. investering i anleggsmidler. De resterende 1,2 mill kr er i hovedsak ekstraordinær nedbetaling av lån som iht regelverket må utgiftsføres i investeringsregnskapet. Dette er innbetaling av lån som ble opptatt ved kjøp av Kjærratunet som foreslås nedbetalt som følge av inntektene

Finansiering av anleggsmidlene skal primært skje ved låneopptak. Årets låneopptak er beregnet til 25,6 mill kr. Lånet tas opp i siste halvdel av 2011. Overføring av momskompensasjon fra driftsregnskapet er satt til 2,7 mill kr.

Rådmann gjør oppmerksom på at det i planperioden ikke er innarbeidet budsjettmidler til bygging av gang og sykkelveier. Rådmannen vil i løpet av 2011 utrede omfang, utgifter og tilskuddsordninger for bygging av gang og sykkelveier. Rådmannen ønsker derfor å komme tilbake til dette temaet i prosjekt "Handlingsrom 2012" og neste års budsjettsamlinger.

Vedtaket i Kommunestyret:

Det settes av kr. 3,5 mill. til grunnerverv. Finansieres fra fond. Midler tilbakeføres fondet etter videresalg.

(Rådmannens kommentar: Det er ikke forutsatt tap på avkastning i 2011 som følge av vedtaket)

11. SALDERINGSFORSLAG - INNSPARINGSFORSLAG I ENHETENE

11.1 STABEN

Staben	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	20 959 000	20 450 000	20 761 000	20 761 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	178 000	178 000	178 000	178 000
Prisstigning 2%	399 000	270 000	270 000	270 000
Kultur/mulighetskonsulent overført fra skoler 30+60	90 000	90 000	90 000	90 000
Overføring til Hem private bhg	1 156 000	1 156 000	1 156 000	1 156 000
Tjeneste 2110 Styrket tilbud førskolen	442 000	442 000	442 000	442 000
Overføring til kirkelig fellestråd	185 000	185 000	185 000	185 000
Videreutdanning skole	93 000	93 000	0	0
Merutgifter Kongsberg Brannvesen	309 000	457 000	457 000	457 000
Feie	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-134 000	-134 000	-134 000	-134 000
Rammekutt jfr. saldering	-419 000	-400 000	-400 000	-400 000
Endringer	2 299 000	2 337 000	2 244 000	2 244 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	23 258 000	22 787 000	23 005 000	23 005 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Reduksjon posten for reserverte bevilgninger	-419 000	-400 000	-400 000	-400 000

Konsekvenser:

Staben har for 2011 måttet gjøre mange interne omprioriteringer som følge av økte kostnader på flere områder. Behovene er ikke fullt ut kompensert ved rammeøkning. Reduksjonen vil medføre en redusert økonomisk beredskap ved nye tiltak som vil kunne oppstå gjennom året.

11.2 NAV

NAV	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	3 936 000	3 936 000	3 936 000	3 936 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	20 000	20 000	20 000	20 000
Prisstigning 2%	125 000	94 000	94 000	94 000
Kvalifiseringstilskudd inn i rammen	334 000	334 000	334 000	334 000
Krisesenter	90 000	90 000	90 000	90 000
Kommunal medfinansiering LAVEK	32 000	32 000	32 000	32 000
Tilskudd for fremmespråklige elever i grunnskolen	-223 000	0	0	0
Rus-tiltak økes med kr 50'	50 000	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Salderingstiltak	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Endringer	271 000	413 000	413 000	413 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	4 207 000	4 349 000	4 349 000	4 349 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Reduksjon økonomisk sosialhjelp	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Reduksjon lønnsutgifter	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Sum	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

NAV har i 2010 redusert bemanningen med 0,5 årsverk, samtidig med at nytilsatt i 0,5 årsverk har lavere lønn enn forgjengeren. Økonomisk sosialhjelp reduseres med kr. 50', noe som setter krav til strenge kriterier for tildeling av midlene.

11.3 SVARSTAD BARNEHAGE

Svarstad barnehage	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	51 000	51 000	51 000	51 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	196 000	196 000	196 000	196 000
Prisstigning 2%	12 000	10 000	10 000	10 000
Kompensasjon Statstilskudd inn i rammen	3 971 000	3 971 000	3 971 000	3 971 000
1,4 årsverk økning pga større barnegrupper	671 000	671 000	671 000	671 000
2 språklig assistent 7 t pr uke	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-53 000	-53 000	-53 000	-53 000
Salderingstiltak	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
Endringer	4 672 000	4 670 000	4 670 000	4 670 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	4 723 000	4 721 000	4 721 000	4 721 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Vikar- og overtidsreduksjon	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
Reduksjon av driftskostnader	-33 000	-33 000	-33 000	-33 000
Økt foreldrebetaling	-16 000	-16 000	-16 000	-16 000
Sum	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Personalmøter reduseres fra 11 til 9 møter, og ped.ledermøter reduseres fra 8 til 4 møter.

Svekket faglig fokus og kvalitetssikring i en virksomhet i endring.

Antall dager med redusert bemanning økes med ca 30 dager.

Økt slitasje på øvrig bemanning, budsjettsprekk ved tradisjonelt fravær.

Et marginalt driftsbudsjett (eks lønn) kuttes med 8 %. Det blir mindre læringsmateriell.

Økt foreldrebetaling kommer som resultat av at 4 barn har fått økt plass-størrelsen sin.

11.4 STYRVOLL BARNEHAGE

Styrvoll barnehage	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	858 000	858 000	858 000	858 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	218 000	218 000	218 000	218 000
Prisstigning 2%	13 000	11 000	11 000	11 000
Kompensasjon Statstilskudd inn i rammen	3 504 000	3 504 000	3 504 000	3 504 000
1,4 årsverk økning pga større barnegrupper	633 000	633 000	633 000	633 000
Lærling 1/1-31/12	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-28 000	-28 000	-28 000	-28 000
Salderingstiltak	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
Endringer	4 215 000	4 213 000	4 213 000	4 213 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	5 073 000	5 071 000	5 071 000	5 071 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Vikar, ovetidsreduksjon	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
driftsposter red.	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
Sum	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Personalmøter reduseres fra 11 til 9 møter, og ped.ledermøter reduseres fra 8 til 6 møter.

Dette gir en langt dårligere mulighet til å opprettholde og videreutvikle kvaliteten i barnehagens innhold. Fokus på barnehagens innhold er hovedtema i alle føringer fra stat og fylkesmann. Etter en stor satsing på kvantitet ser en klart behov for å granske innholdet særlig i lys av at mange unger i dag starter i bhg i 1-årsalderen og oppholder seg mye av sin våkne tid der i hele småbarnsalderen. Dette gir et stort ansvar å forvalte i et lengre perspektiv enn her og nå.

Vikar- og ovetidsreduksjon er i dette budsjettforslaget av en slik karakter at forsvarlig bemanning er sterkt utfordret. Nok og kompetent personale er den viktigste ressursen både ifht kvaliteten på omsorgen, tryggheten og tilknytningen for disse helt små ungene, samt læringsutbyttet og muligheter for god tilrettelegging av et variert innhold.

Vårhalvåret har vi lærling som kan forsvare 1/3 av kuttet, for øvrig vil et så dramatisk kutt være en kalkulert risiko for budsjettsprekk.

Redusert bemanning i sykdomsfaser i kombinasjon med utvidede barnegrupper på 2 avd gir raskt økt slitasje på øvrig bemanning, og gir negative konsekvenser for barn og arbeidstakere. Dette har vi erfart ved gjentatte anledninger de siste 10 årene i perioder med utvidede barnegrupper i påvente av utbygging.

Kutt i driftsposter for øvrig gir ingen rom for oppgradering og utvikling, heller en tilbakegang fordi utvidede grupper gir oss flere barn og voksne, mens rammene til leker, arbeidsmateriell, kurs har blitt redusert de siste årene.

11.5 BARNESKOLEN

Barneskolen	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	16 876 000	16 831 000	16 831 000	16 831 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	651 000	651 000	651 000	651 000
Prisstigning 2%	86 000	74 000	74 000	74 000
Delfinans kult/mulighetskons	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Deling av 3. trinn grunnet økt elevtall	504 000	504 000	504 000	504 000
Full deling av 7. trinn grunnet økt elevtall	62 000	62 000	62 000	62 000
2 nye fremmedspråklige elever	223 000			
Økt spesialundervisning, mange 1:1-elever	806 000			
Ny fremmedspråklig elev fra 1.1.2011	175 000	175 000	175 000	175 000
Ref. garanti for f.hjemsplassert elev (Larvik) Ref. garanti for 2 f	465 000	465 000	465 000	465 000
Leksehjelp i SFO	0	0	0	0
Økte satser for SFO-opphold	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Forventet red. skoleskyssutgifter fra 1.8.2011	-80 000	-200 000	-200 000	-200 000
Tilskudd for fremmedspråklige	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-232 000	-232 000	-232 000	-232 000
Salderingstiltak	-750 000	-750 000	-750 000	-750 000
Vedtak Kmst 16/12-2010				
Friplasser SFO	93 000			
Rammeøkning	227 000			
Endringer	2 090 000	609 000	609 000	609 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	18 966 000	17 440 000	17 440 000	17 440 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Reduksjon - Fritt skolemateriell	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Reduksjon - diverse driftskonti	-41 000	-41 000	-41 000	-41 000
Reduksjon lønn - oppsigelse av 100 % lærerstilling	-516 000	-516 000	-516 000	-516 000
Slutte med å innvilge friplasser i SFO	-93 000	-93 000	-93 000	-93 000
Sum	-750 000	-750 000	-750 000	-750 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Reduksjon – Fritt skolemateriell medfører slitte bøker i undervisningen, utdaterte bøker i forhold til læreplanen og mindre konkretiseringsmaterieell i undervisningen.

Reduksjon – diverse driftskonti medfører:

- redusert antall PCer til elevene og mindre fornying av programvare
- redusert mulighet for å imøtekomme krav fra revisjonen om at elever og lærere ikke kan være i samme nettverk

Reduksjon lønn – oppsigelse av 100% lærerstilling. Ved å slå sammen 3. trinn med 29 elever til en klasse, vil vi spare ett årsverk med pedagog på kort sikt. Tiltaket vil resultere i at flere elever på trinnet vil få behov for spesialundervisning. Det vil bryte med prinsippet om tidlig innsats. Skolen har ikke klasserom som egner seg til så store klasser. Læringsutbyttet vil reduseres og dette vil kunne komme til syne på nasjonale prøver.

Slutte med å innvilge fri plasser i SFO.

Kommunestyret bevilget kr 93.000,- til videreføring av tiltaket i 2011.

Omprioriteringer for å komme på rammen:

Omprioriteringer for å komme på rammen:	2011	2012	2013	2014
Reduksjon lønn - oppsigelse av 41 % lærerstilling	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000
Reduksjon lønn - oppsigelse av 16 % assistentstilling	-81 000	-81 000	-81 000	-81 000
Reduksjon lønn - oppsigelse av 35 % lærerstilling	-179 000	-179 000	-179 000	-179 000
Sum	-422 000	-422 000	-422 000	-422 000

Oppsigelse av 2-språklig faglærer i 41 % stilling vil gi en besparelse på 162 000 (Effekt for 2011 av 9 mnd grunnet oppsigelsestid innregnet). Tiltaket er lovpålagt, men får konsekvenser for få elever.

Ved å ta bort 6 timer til forsterket tilsyn i svømmeundervisning etter ny forskrift av 2008, kan det spares 81 000. Vi vil da ha et tilsyn på samme nivå som før 2009.

Ved å gjøre om enkeltvedtak og redusere spesialundervisningen med 35 % stilling, vil vi spare 179 000. Dette vil gi redusert kvalitet i spesialundervisningen.

11.6 UNGDOMSSKOLEN

Ungdomsskolen	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	9 082 000	9 161 000	9 161 000	9 161 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	368 000	368 000	368 000	368 000
Prisstigning 2%	28 000	24 000	24 000	24 000
Delfinans kult/mulighetskons	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Elev i Larvik aug-des (Ikke avklart lønnsutgifter)	400 000	500 000	0	0
Utgifter til flyktninger	100 000	100 000	100 000	0
Øke stilingen til bibliotekar til 100 %	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-112 000	-112 000	-112 000	-112 000
Salderingstiltak	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Faktisk budsjettbehov ifht tidligere ramme	-400 000			
Endringer	-146 000	350 000	-150 000	-250 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	8 936 000	9 511 000	9 011 000	8 911 000

Salderingstiltak:

Situasjonen er slik at u-skolen for 2011 ligger under de nye nedskårne rammene.

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Det nye budsjettet for 2011 er lagd uten å forta de store kuttene. Det lavere forbruket kommer av noen spesielle elevforhold.

Det som er en usikkerhetsfaktor med 2011-budsjettet er eventuelle nyttilflyttede elever. "Gjesteelever får vi refusjon for. "Våre egne" vil evt føre til ekstra nye kostnader.

11.7 RINGVEIEN

Ringveien	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	19 983 000	19 983 000	19 983 000	19 983 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	437 000	437 000	437 000	437 000
Prisstigning 2%	188 000	131 000	131 000	131 000
Barnevern, økte tiltak 1. halvår 2010	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
Driftstilskudd fysioterapi	93 000	93 000	93 000	93 000
Avlastning ny bruker	60 000	60 000	0	0
Viderføre 50% hjemmehjelp	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-121 000	-121 000	-121 000	-121 000
Salderingstiltak	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
Vedtatt Kmst 16/12-2010				
50% Hjemmehjelpstilling	210 000			
Tiltak psykiatriske pasienter	220 000			
Endringer	2 137 000	1 650 000	1 590 000	1 590 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	22 120 000	21 633 000	21 573 000	21 573 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Revidere/reforhandle legeavtalen	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Fjerne tiltak for psykiatriske pasienter	-220 000	-220 000	-220 000	-220 000
Redusere vikarbudsjetten hjemmehjelp	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Søke tilskudd barnevern	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Sum	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Revidering/reforhandling av legeavtalen.

Redusere kommunens andel inn i driften. Det har vært stabile leger i Lardal de siste 10år. Dette har stor betydning for hele organisasjonen. Dette beror på en avtale som gjør Lardal kommune attraktiv. Ved å endre avtalen, kan legene søke seg til andre kommuner.

Fjerne tiltak for psykiatri brukere.

Kommunestyret bevilget kr 220.000,- til videreføring av tiltaket i 2011.

Redusere vikarbudsjetten hjemmehjelp

Det er fornuftig å samordne hjemmetjenester og sykehjem. Man betjener de samme brukerne Viktig å samordne ledelsen som fordeler ressursene der de trengs mest. Særdeles viktig ved sykdom, det kan redusere vikarbudsjetten. På sikt bør det ses på andre arbeidstidsordninger.

Søke midler til barnevernet tildelt i stasbudsjetten

Lardal kommune vil søke Fylkesmann 31/12. Det forventes at Lardal kommune får sin del.

50 % stilling hjemmehjelp, ikke er videreført 2011

Kommunestyret bevilget kr 210.000,- til videreføring av tiltaket i 2011.

11.8 SYKEHJEMMET

Sykehjemmet	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	15 260 000	15 260 000	15 260 000	15 260 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	607 000	607 000	607 000	607 000
Prisstigning 2%	53 000	47 000	47 000	47 000
Videreføring merforbruk fra 2010	600 000	600 000	600 000	600 000
Kompetanseutvikling / opplæring	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-149 000	-149 000	-149 000	-149 000
Salderingstiltak	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Vedtak Kmst 16/12-2010				
Økning grunnbemanning demensavd	304 000			
Opplæringpott	50 000			
Endringer	1 215 000	855 000	855 000	855 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	16 475 000	16 115 000	16 115 000	16 115 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Red. 0,3 årsverk vaskeri	-95 000	-95 000	-95 000	-95 000
Red. grunnbemanning kveld, demensavd	-304 000	-304 000	-304 000	-304 000
Sum	-399 000	-399 000	-399 000	-399 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Reduksjon vaskeri:

Vaskeriet er allerede lavt bemannet i forhold til arbeidsmengde, da det også tidligere år er redusert med 20 %, fra 100 % til 80 % stillingshjemmel.

- Økt belastning på personalet på avdelingene.
- Redusert kvalitet/ omfang på det pasientrettede arbeidet som følge av nye, ekstra arbeidsoppgaver for fagpersonalet.

Reduksjon av grunnbemanning kveld, demensavdeling:

Kommunestyret bevilget kr 304.000,- til videreføring av tiltaket i 2011.

11.9 LARDAL KOMMUNALE EIENDOM

Lardal Kommunale Eiendom	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	5 598 000	5 998 000	5 998 000	5 998 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	0	0	0	0
Prisstigning 2%	0	0	0	0
Vintervedlikehold - økte kostnader	248 000	248 000	248 000	248 000
Lønn - økte kostnader beregnet	265 000	265 000	265 000	265 000
Prisstigning bygg ekskl. strøm og vedlikehold beregnet av kr 2.230' - 2,8 %	62 000	62 000	62 000	62 000
Strøm - økning beregnet antatt årsforbruk og 70 ø/kwh	155 000	155 000	155 000	155 000
Husleieøkning kommunale boliger 2,8 % av kr 1.348'	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Driftsutgifter skoleutbygg/flerbrukshall	100 000	0	0	0
Vedlikehold kommunale boliger	0	0	0	0
benytte økning av husleie til vedlikehold	38 000	38 000	38 000	38 000
Vedlikehold kommunale bygg - økt ramme (netto)	500 000	500 000	500 000	500 000
Asfalt - økt ramme (netto)	500 000	500 000	500 000	500 000
Redusert pensjonspremie	-41 000	-41 000	-41 000	-41 000
Salderingstiltak	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Vedtatt Kmst 16/12-2010				
Reduksjon Oppussing Herredshuset	-354 000			
Endringer	1 185 000	1 439 000	1 439 000	1 439 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	6 783 000	7 437 000	7 437 000	7 437 000

Salderingstiltak:

Driftstiltak	2011	2012	2013	2014
Redusert ramme vedlikehold	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
Redusert ramme asfaltering	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
Sum	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000

Enhetsleders konsekvensvurdering:

Hovedendringer:

- Ramme for vedlikehold av bygg er økt med 79 % fra kr 475' til kr 850'
- Ramme for re-asfaltering er økt med 187 % fra kr 200' til kr 575'
- Totale gebyr for en bolig over 70 kvm økes med 5,5 % - kr 876,- i forhold til 2010.

11.9.1 BYGG

I budsjettforslaget er det innarbeidet midler til løpende vedlikehold for alle bygg med kr 475' av disse er det avsatt kr 100' til planlagt vedlikehold.

Til planlagt vedlikehold er det foreslått en økning av rammen med kr 375' til totalt kr 850' - Alle kommunale boliger i Lardal kommune er 30-40 år og det er ikke utført systematisk vedlikehold på byggene Det er nå behov for oppussing og utvendig maling på alle boliger.

Barnehagene er nylig oppgradert, plan for oppgradering av skolene er vedtatt – det er viktig at den blir gjennomført da det ikke er avsatt midler til planlagt vedlikehold på disse i økonomiperioden.

Sykehjemmet er nesten nytt, Ringveien har behov for oppgradering av utleiedel som ikke er restaurert og det er behov for nytt tak og utskifting av gammel oljefyr.

På herredshuset er det behov for utvendig oppussing. Bolig i Ringveien er så nedslitt at den bør rives.

Forum for offentlige bygg og eiendommer har utarbeidet en kartlegging av utgifter til vedlikehold av kommunale bygg, det er anbefalt en vedlikeholdskostnad på kr 90-115 pr kvm for å gi velholdte bygninger ut fra opprinnelig standard og det ikke er tilstede et vedlikeholdsetterslep. Lardal kommune har ikke foretatt beregning som kan sammenlignes med disse tallene. Kartleggingsverktøy for vedlikehold av kommunale bygg tas i bruk fra 2011 for å få bedre oversikt og sammenligningsgrunnlag.

Forslag til fordeling for planlagt vedlikehold kr 475000:

2011:	*	Utvendig oppussing av Lardal herredshus	kr 375 000
	*	Riving av bolig i Ringveien	kr 100 000
2012:	*	Utvendig vedlikehold av leieboliger	kr 475 000
2012 og 2013:	*	Utskrifting av tak Ringveien	kr 950 000

11.9.2 ASFALT

I budsjettforslaget er det innarbeidet økning av rammen til reasfaltering med kr 375 000, noe som gir en totalramme på kr 575.000. Lardal kommune har totalt 38,5 km kommunale vegger – her er boliggger, veg på industrifelt, tilførselsvei til tekniske anlegg, sløyfer ved FV/RV 40 og offentlige bygg medregnet. Det er 8,5 km grusvei og 30 km asfaltert vei

Det er ulik slitasje på vegene. I gjennomsnitt er det behov for reasfaltering av vegene etter 15-20 år. Hvis vi skal følge dette har vi i dag ca 20 km (20 000 lm)veg som bør reasfalteres.

I 2010 er det bevilget midler til å reasfaltere ca 400 lm veg. Det er derfor et stort behov for å investere i vegvedlikehold. Ny vegreform kan også medføre nye vegger for kommunene.

Forslag til fordeling for reasfaltering kr 575 000

2011:	*	Solbergåsen boligfelt - nedre del
2012:	*	Livegen – del av vegen
2013:	*	Ringveien – nedre del
	*	Styrvoll kirke – øvre del
2014:	*	Hovet – deler av vegen

11.9.3 GEBYR 2011

VANN: 100 % INNDEKNING

Vanngebyret økes med kr 513' - 15 % i forhold til 2010.

Økningen skyldes i hovedsak økte avskrivninger og drift av Naugfoss vannverk.

I 2009 var det en overdekning på gebyret på kr 745' som er satt på selvkostfond.

Det er foreslått å benytte - kr 150' fra selvkostfond vært år i økonomiplanperioden for å unngå store svingninger i årsgebyret.

Det er foreslått en investering på kr 1 mill for utskifting av vannledning i Steinsholt.

Gebyret er beregnet på bakgrunn av dette.

Endringer i forhold til 2010

- Netto økte driftsutgifter kr 224'
- Netto økte kapitalkostnader og renter kr 439'
- Overføring fra selvkostfond – kr 150'
- Økte gebyrinntekter kr 513'

AVLØP: 100 % INNDEKNING

Avløpsgebyret reduseres med kr 312' -11 % i forhold til 2010

Endringen skyldes i hovedsak at det var en underdekning på kr 333' i 2008 som ble belastet gebyrene i 2010. I tillegg er det lavere rente på kapital og det er beregnet prisstigning på drift. I 2009 var det en overdekning på kr 148' som er satt på selvkostfond. Det er ikke foreslått å benytte disse midlene i økonomiplanperioden da det ikke er utarbeidet plan for vedlikehold og nyinvesteringer på avløp i perioden. Gebyret er beregnet på bakgrunn av dette.

Endringer i forhold til 2010

- Netto økte driftsutgifter kr 91'
- Netto reduserte kapitalkostnader, renter over/underdekning - kr 403'
- Reduserte gebyrinntekter kr 312'

RENOVASJON: 100 % INNDEKNING

Renovasjonsgebyret økes totalt med kr 152'

Renovasjonsgebyret for husholdninger økes med 7,5 %

Renovasjonsgebyret for hytter på Breivann økes med 2 %

Gebyr for levering på kildesorteringsstasjonen økes ikke

Endringen skyldes i hovedsak at ny renovasjonsordning er beregnet fra 4. kvartal 2011.

Gebyrer er beregnet på bakgrunn av dette.

Endringer i forhold til 2010

- Netto økte driftsutgifter kr 170'
- Netto reduserte kapitalkostnader, renter over/underdekning - kr 18'
- Økte gebyrinntekter kr 152'

SEPTIKRENOVASJON: 100 % INNDEKNING

Gebyr for septik økes med kr 13' - 5 % i forhold til 2010

Endringen skyldes:

- Økning av driftsutgifter kr 13'

FEIING OG TILSYN: 100 % INNDEKNING

Gebyr for feiing og tilsyn kr 400,-.

Gebyrer dekker feiing hvert 2. år og tilsyn hvert 4. år.

Feiing ekstra pipe kr 200,-

Kongsberg kommune utfører tjenesten, og har beregnet en pris på kr 400' for dette i 2010, i tillegg er det beregnet kr 16' til faktureringskostnader.

Betalingssatser Vann	2010	2011
• Bolig <70 kvm/fritidsbolig	3.668,-	4.437,-
• Bolig >70 kvm/fritidsbolig	4.789,-	5.780,-
• Minstegebyr/fastdel	2.978,-	3.610,-
• Målt forbruk	8,62	10,33
• Tilknytningsavgift	20.000	20.000
• Betalingssatser Avløp		
• Bolig <70 kvm/fritidsbolig	2.948,-	2.687,-
• Bolig >70 kvm/fritidsbolig	5.386,-	4.853,-
• Minstegebyr/fastdel	1.488,-	1.354,-
• Målt forbruk	18,75	16,66

• Tilknytningsavgift	15 400,-	15.400,-
• Betalingssatser Renovasjon		
• Husholdningsrenovasjon	2.301,-	2.477,-
• Hytterrenovasjon Breivann	870,-	887,-
Betalingssatser Kildesortering		
• Personbil	40,-	40,-
• Personbil m/henger/varebil	80,-	80,-
• Næringsabonnement	1 155,-	1.155,-
• Betalingssatser Septikrenovasjon		
• Helårsboliger og tømning hvert 2. år	929,-	977,-
• Fritidsboliger og tømning hvert 4. år	465,-	490,-
• Større tanker – pr. kbm	232,-	245,-
• Betalingssatser feiing/tilsyn		
• Feiing hvert annet år og tilsyn hvert 4 år – årsgebyr	334.- (bare feiing)	400,-

Eksempler: totale årsgebyr inkl 25 % mva for:

- Bolig over 70 kvm tilknyttet vann og kloakk, renovasjon og feiergebyr
Kr 16.887,- økes med kr 876,- (5,5 %) i forhold til 2010
- Bolig under 70 kvm tilknyttet vann og kloakk, renovasjon og feiergebyr
Kr 12.501,- økes med kr 938,- (8,1 %) i forhold til 2010
- Bolig med renovasjon, septiktank og feiing kr 4.817,- økes med kr 363,- (8,1 %) i forhold til 2010

11. LARDAL KIRKELIGE FELLESRÅD

12.1 BUDSJETTSØKNAD BUDSJETT 2011

Vedtatt av Lardal Kirkelige Fellesråd i møte 2.sep. 2010.

Som tidligere år, kommer også i år Lardal Kirkelige Fellesråd med en søknad for kommunalt tilskudd til drift av kirkens virksomhet (jfr. Kommuneloven § 15).

Vi søker som tidligere om en ramme til drift, og eventuelt midler til konkrete investeringer.

Når det gjelder investeringer, så legger vi fram en ønskeliste for både budsjettåret og de neste 4 årene.

Et detaljert utkast til driftsbudsjett er lagt ved.

12.1.1 DRIFTSBUDSJETT FOR 2011. SØKNADSSUM KR 2 095 000 KR.

Vi søker for 2011 om å få en øke på 185 000 kr 9,7 % øke i forhold til 1 910 000 kr i tilskudd for inneværende år.

Prosentvis økning fra 2009 – 2010 var til sammenlikning på 7,5 %.

Begrunnelsen for søknaden er følgende:

- Lønnskostnadene faste stillinger for 2011 ser ut til å øke med et beløp på rundt 200 000 kr, i forhold til revidert budsjett, avhengig av hvordan lønnsoppjøret blir for våren 2010 og 2011. Grunnen til dette er dels at vi har hatt vakanse i menighetspedagogstillingen i deler av 2010, men mest på grunn av at vi fra 1.aug 2010 har ansatt menighetspedagog i fast stilling på 50 %. Det var en forutsetning når vi ble tildelt statlige trosopplæringsmidler på ca kr 140 000 i året. Disse trosopplæringsmidlene er et godt tilskudd å få, men de skal dekke både en stillingsøkning og økte driftsutgifter for øvrig innenfor trosopplæring. Da Stortinget for noen år siden vedtok den store trosopplæringsreformen, så innebar det at kirken skulle overta det ansvaret som skolen tidligere hadde i form av kristendomsfaget. Stortinget vedtok en målsetting på at minst 70 % av alle døpte barn mellom 0-18 år skal få et jevnlig trosopplæringstilbud. Det er en ambisiøs målsetting som setter store krav til den lokale kirke.
- Vi har i vår budsjettsøknad også lagt inn et ønske om å få 10 % "kontor/saksbehandlerhjelp". De første årene etter at kirken gjennom kirkeloven i 1997 ble skilt ut fra kommune, hadde vi en tjenesteytingsavtale der vi fikk låne en sekretær/saksbehandler fr kommunen 4 timer i uka. For noen år siden falt dette bort i forbindelse med innstramminger i kommunen. Kommunens behov for å spare har vi stor forståelse for, men disse timene har vært et stort savn. I tillegg så måtte vi i kirken gjøre rasjonalisering i driften i 2005, som blant annet førte til at noen flere tjenester (arkivering m.m.) ble lagt til kirkevergen. Kirkevergen merker også at flere statlige krav til rapportering, arkivering og dokumentasjon, gjør at det er vanskelig å rekke en forsvarlig administrasjon av kirken innenfor 40 % kirkevergestilling. Derfor ville 10 % administrativ hjelp vært storartet, enten i form av kronetilskudd, eller enda bedre ved en liknende avtale som den vi hadde for noen år siden: at vi fikk disponere en av kommunens administrative ansatte eller lærlingen i noen timer.

- Vi har denne gang også lagt inn en økning på vårt vedlikeholdsbudsjett. Dette er en engangsforeteelse som skyldes at taket på redskapshuset ved Svarstad kirkegård må byttes. Ved å utføre arbeidet selv, har vår fagarbeider beregnet at det vil koste ca 25 000 kr. Vi har vanligvis et årlig vedlikeholdsbudsjett for alle kirkene/kirkegårdene på ca 50 000 kr, og med et så lite totalbudsjett på vedlikehold er det vanskelig å finne rom for de 25 000 kr innenfor det.
- I 2008 hadde vi et stort underskudd, og vi har flere år hatt budsjettresultat rett rundt 0. For å ta inn underskudd fra 2008 "tømte" vi nesten vårt sparefond, i tillegg til at vi har hatt redusert drift i 2009 - 2010. Dette har gjort at vi nå ser ut til å få dekket opp hele det gamle underskuddet i løpet av 2010, men det har vært en reduksjon i driften og til tider en "rovdrift" på de ansatte som har vært på grensen av det forsvarlige.
- Vi har gjennom flere år vært svært nøysomme på utgiftssiden og aktive på inntektssiden. Nevner blant annet store innsamlingsaksjoner til drift de syv siste årene, der vi opplever stor giverglede blant Lardals befolkning. I desember setter vi igjen i gang aksjonen vår "Slå ring om kirka".

Disse årlige aksjonene har gitt oss fra 30 – 50 000 kr til driften. Totalt sett har vi gjennomsnittlige gaveinntekter på 100 – 200 000 kr i året. Men mye av dette er øremerket spesielle prosjekt. Et godt eksempel er nytt tak på Svarstad kirke i 2009, der vi fikk inn gaver på 480 000 kr.

Det gjenspeiler både en stor giverglede og et engasjement i befolkningen for kirka.

Konklusjon drift: For å opprettholde dagens stillinger og tjenestenivå mener vi at den foreslåtte økningen i kommunalt tilskudd på drøyt 9,6 % er nødvendig.. Vi er innforstått med at i forhold til kommuneøkonomien så må kirken veies opp mot andre kommunale behov, men vi mener økningen er nødvendig for å kunne opprettholde en forsvarlig drift og utføre våre lovpålagte oppgaver.

12.1.2 INVESTERINGER

I Lardal har vi ikke tradisjon for å søke om ramme til eget investeringsbudsjett. Det blir nok gjort i noen større kommuner, men ettersom investeringsbehovene i kroner varierer så enormt fra år til år, er det mer naturlig å komme med søknader til konkrete investeringer/vedlikehold. Det er en måte å planlegge på som vi opplever at både Lardal kommune og Kirkelig Fellesråd har vært tilfredse med.

I 2009 bevilget Lardal kommune midler til nye ovner i Svarstad kirke,. Tilbud ble hentet inn en leverandør ble langt valgt. Men før kontrakten ble undertegnet dukket mulighetene for vannbasert oppvarming opp, i forbindelse med idrettshallen. Vi lot derfor ovninvesteringen bero, og ber om at midlene som ble bevilget i 2009 og overført til 2010, også kan overføres til 2011. Da kan vi se dette i sammenheng med utbygging av idrettshall. Det vil kunne gi en miljøeffekt, og økonomisk gevinst.

Kommunen bevilget også til nye ovner i Styrvoll og Hem kirker i 2010, men på grunn av utsettelsen i Svarstad vil trolig heller ikke dette bli realisert før i 2011. Vi ber derfor om at også disse midlene overføres til 2011.

I kommunens økonomiplan ligger det inne 2 millioner til kirkegårdsutvidelse for 2011, og det håper vi blir videreført i kommunens budsjett for 2011

Vi tror også det er viktig at noen andre store utfordringer blir lagt inn og videreført i kommunens økonomiplan, og setter derfor opp fellesrådets ønske for de nærmeste årene. Her er tatt med investeringer på over 100 000 kr. .

<i>Årstall</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Anslag i kr</i>
2011	<i>Utskifting av ovner i Svarstad kirke</i>	<i>400 000 vedtatt i 2009</i>
2011	<i>Utskifting av ovner i Styrvold og Hem kirker</i>	<i>500 000 vedtatt i 2010</i>
2011	<i>Kirkegårdsutvidelse Svarstad</i>	<i>2 000 000</i>
2012	<i>Takrenner og handikappingang Styrvoll kirke</i>	<i>300 000</i>
2013	<i>Handikappingang Hem kirke</i>	<i>200 000</i>
2014	<i>Nytt orgel og renovering av utvendig tak og innvendig golv Hem kirke</i>	<i>2000 000 dette er anslått total sum, men vi tror på kunne samle inn 600 – 800 000</i>

Til slutt:

Kirkelig Fellesråd vil igjen uttrykke stor tilfredshet med samarbeidet med Lardal Kommune både når det gjelder leieavtale vi har om kontorer og servicefunksjoner og samarbeidet om drift og utvikling. Vi tror også det er til beste for både kirken, kommunens forvaltere og innbyggerne at vi kan ha denne gode dialog om budsjettet som vi har hatt tradisjon for.

Rådmannens forslag for tildeling: 2011 driftsmidler kr 2 095 000 i tråd med søknad. Til investering i 2011 er det lagt inn 2 000 000 til kirkegårdsutvidelse, 2012; 300 000 til takrenner og handikappingang i Styrvold kirke. 2013; 200 000 handikappingang Hem kirke. Investeringene er forutsatt regnskapsført under Lardal kommune slik at Lardal kommune skal ha mva kompensasjonen.

12. STYRINGSMÅL - LARDAL KOMMUNE

Styringsmål = Ønsket utvikling over tid

Dette oppsettet er første utgave av aktuelle styringsmål. Endelig utgave må forankres hos ledere, ansatte og politikere. Arbeidet med styringsmål vil bli en naturlig del av prosjekt "Handlingsrom 2012".

Forklaring til tabell

2009: Oppnådd resultat

2010: Vedtatt mål i budsjettåret

2011-2014: Mål til vedtak- handlingsplan

R: Rapporteringsfrekvens Å= Årlig, T=Tertial

Samfunnsutvikling

STYRINGSMÅL: Økt folketall							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Befolkningsvekst							Å
Boligtomter							Å
STYRINGSMÅL: En mer attraktiv kommune for næringslivet							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Attraktivitet - næringslivet							Å
Arbeidsplasser							
Nye bedriftsetableringer (mer enn 2 ansatte)							
Vekst i foretak (ansatte og omsetning)							

STYRINGSMÅL: Redusere ulikhet i levekår blant innbyggerne							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
NAV - Sosialstønad <i>Andel brukere som mottar stønad kortere enn 6 måneder</i>							
Totalt antall klienter i 2009 var xxxx Gjennomsnitt for kommuner i gruppe 1 for 2009 er 62 %							
NAV - Kvalifiseringsprogram <i>Andel brukere i kvalifiseringsprogrammet som er i arbeidsrettede tiltak</i>							
NAV - Ungdom <i>Antall sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen 18 - 25 år</i>							
NAV - Sykemeldte							

<i>Andelen sykemeldte som har hatt dialogmøte II etter 26 uker.</i>							
---	--	--	--	--	--	--	--

STYRINGSMÅL: Et godt tilbud til vanskeligstilte for å beholde egen bolig							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Lån og tilskudd							
<i>Antall lån og tilskudd gitt til tilrettelegging / utbedring av egen bolig</i>							
Gjeldsrådgivning							
<i>Antall barnefamilier som får gjeldsrådgivning</i>							

Informasjon og service

STYRINGSMÅL: Tilfredshet med tjenester fra byggesaksavdelingen minst på nivå med landsgjennomsnittet.							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Brukertilfredshet							
<i>Tilfredshet med byggesaksavdelingen</i>							
Gjennomsnittlig brukertilfredshet på en skala fra 6 (svært fornøyd) til 1 (svært misfornøyd). Nasjonalt gjennomsnitt 4,6							

STYRINGSMÅL: Saksbehandlingstid i plan- og byggesaker under lovkravet							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Saksbehandlingstid							
<i>Saksbehandlingstid i byggesaker</i>							
Saksbehandlingstid byggesaker i uker. Lovkrav: 12 uker							
Saksbehandlingstid							
<i>Saksbehandlingstid i oppmålingssaker (uker)</i>							
Gjennomsnittet i Vestfold: 17 uker. Landsgjennomsnittet: 13 uker							

Styringsmål: God på informasjon og service							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
norge.no - vurdering							
<i>Resultat fra årlig undersøkelse utført av norge.no</i>							
En kvalitetsvurdering av offentlige nettsted, utført av norge.no. Skala fra 1 til 6, der 6 er best							
Kommunens servicenivå							
<i>Servicenivå i kommunen skal alltid være bedre enn 85</i>							
Maksimal score er 100 i Forbrukerrådets undersøkelser om kommuneservice.							

Kultur

STYRINGSMÅL: Et tilrettelagt kulturtilbud for brukere hvor dette er nødvendig for deltakelse							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R

Kultur i grunnskolen <i>Kulturskrinet</i> Antall ganger en elev i gjennomsnitt deltar i opplegg fra kulturskrinet							
--	--	--	--	--	--	--	--

STYRINGSMÅL: Kulturinstitusjoner med mange brukere							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Kulturskolen <i>Andel deltakere fra barn og unge i grunnskolealder</i> Antall elever i grunnskolealder i kulturskolen i % av antall elever i grunnskolen							
Biblioteket <i>Antall utlån pr innbygger</i> Antall bok eller medielån i forhold til antall innbygger Nasjonalt gjennomsnitt: 5,1							

STYRINGSMÅL: God oppslutning om kultur- og idrettsforeninger							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Oppslutning om idrettsforeningene <i>Andel under 20 år aktive i idrettsforeningene</i> Målt ut fra oversikt fra de foreningene som søker om tilskudd fra kommunen i prosent av antall under 20 år totalt 2009: Totalt xxx av xxxx							
Oppslutning om kulturforeningene <i>Andel aktive under 18 år</i> Målt ut fra oversikt fra de foreningene som søker om tilskudd fra kommunen i prosent av antall under 18 år.							

Skole

STYRINGSMÅL: Økt trivsel i skolen							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Elevtrivsel <i>7. trinn, elevenes grad av trivsel</i> Andel elever som trives godt eller svært godt på skolen Indeks hentet fra elevundersøkelsen Skala fra 1 til 5.. Nasjonalt gjennomsnitt: 4,4 i 2009/2010							Å
<i>10. trinn, elevenes grad av trivsel</i> Andel elever som trives godt eller svært godt på skolen Indeks hentet fra elevundersøkelsen Skala fra 1 til 5 der høy verdi gir positivt resultat Nasjonalt gjennomsnitt: 4,3 i 2009/2010							Å
Mobbing <i>Andel elever på 7. trinn som blirmobbet en eller flere ganger i uken</i> Skala fra 1 til 5 der lav verdi gir liten forekomst av mobbing. Nasjonalt gjennomsnitt: 1,4 i 2009/2010							Å
<i>Andel elever på 10. trinn som blirmobbet en eller flere ganger i uken</i> Skala fra 1 til 5 der lav verdi gir liten forekomst av mobbing. Nasjonalt gjennomsnitt: 1,4 i 2009/2010							Å

STYRINGSMÅL: Forbedre læringsresultatene							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Elevenes leseferdigheter på 2. trinn Andel elever under kritisk grense på nasjonal lesetest for 2. trinn Nasjonalt resultat 2009: 8,1 %							Å
Elevenes ferdigheter i lesing på 5. trinn Resultatene er inndelt i 3 mestringsnivå. Viser andel elever på høyest mestringsnivå. Nasjonalt resultat 2009: 26,6 %							Å
Elevenes ferdigheter i regning på 5. trinn Resultatene er inndelt i 3 mestringsnivå. Viser andel elever på høyest mestringsnivå. Nasjonalt resultat 2009: 27,4 %							Å
Elevenes ferdigheter i engelsk på 5. trinn Resultatene er inndelt i 3 mestringsnivå. Viser andel elever på høyest mestringsnivå. Nasjonalt resultat 2009: 23,7 %							Å
Elevenes ferdigheter i lesing på 8. trinn Resultatene er inndelt i 5 mestringsnivå. Viser andel elever på de to høyest mestringsnivå. Nasjonalt resultat 2009: 27 %							
Elevenes ferdigheter i regning på 8. trinn Resultatene er inndelt i 5 mestringsnivå. Viser andel elever på de to høyest mestringsnivå. Nasjonalt resultat 2009: 27 %							
Elevenes ferdigheter i engelsk på 8. trinn Resultatene er inndelt i 5 mestringsnivå. Viser andel elever på de to høyest mestringsnivå. Nasjonalt resultat 2009: 29,7 %							
Grunnskolepoeng iht nasjonal prøver Iht KOSTRA rapportering							Å
Spesialundervisning i forhold til totalt antall ordinære årstimer til undervisning Ved å dreie ressursbruken fra spes ped og enkeltvedtak mot tilpasset opplæring vil tilbudet kunne bli bedre for flere elever Nasjonalt gjennomsnitt i 2009: 14,6 % Det er et nasjonalt mål å redusere spesialundervisningen							Å

Barnehagene

STYRINGSMÅL: Bedre norskferdigheter for minoritetsspråklige barn i barnehage							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Andel tospråklige barn som ved overgang fra bhg til skole har behov for tospråklig opplæring							
STYRINGSMÅL: Et kvalitativt godt barnehagetilbud							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Antall pedagoger på dispensasjon.							Å
Andel ansatte menn (nasjonalt mål 20 %)							Å
Andel personal med fagarbeiderutdanning og lignende							Å

STYRINGSMÅL: Gode og funksjonelle areal ute og inne

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Uteareal m2 pr barn							Å
Inneareal m2 pr barn							Å

STYRINGSMÅL: Tidlig innsats – for livslang læring

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Innføring og bruk av observasjonsverktøyet ALLE MED % vis av antall barn							
Forpliktende faglig samarbeid bhg – småskoletrinn – overgang og sammenheng bhg – skole							

STYRINGSMÅL: Foresattes tilfredshet med barnehage tilbudet

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
--	------	------	------	------	------	------	---

Gjennomsnittelig brukertilfredshet på en skala 6 til 1.

Nasjonalt gj.snitt 5

STYRINGSMÅL: Andel ansatte menn i bhg i % av antall ansatte

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Nasjonalt mål 20% - Lardals mål 15%							

Helse og omsorg**STYRINGSMÅL: Brukernes tilfredshet med tjenesten de mottar er gjennomgående høyere enn for nasjonalt gjennomsnitt**

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Tilfredshet med tjenesten blant brukere på institusjon - Kommunen Gjennomsnittlig brukertilfredshet på en skala fra 4 (svært fornøyd) til 1 (svært misfornøyd). Nasjonalt gjennomsnitt 3,5 i 2008							Å
							R
Pårørende til brukere på institusjon - tilfredshet med tjenestene. - Sykehjemmet Gjennomsnittlig brukertilfredshet på en skala fra 4 (svært fornøyd) til 1 (svært misfornøyd). Nasjonalt gjennomsnitt 3,4 i 2008							Å
							Å
Brukernes tilfredshet med hjemmetjenesten i kommunen Gjennomsnittlig brukertilfredshet på en skala fra 4 (svært fornøyd) til 1 (svært misfornøyd). Nasjonalt gjennomsnitt 3,5 i 2008							Å
							T
Antall funksjonshemmede som får tilpasset aktivitets- / opplæringstilbud Sognsveien Antall personer i løpet av året							T

STYRINGSMÅL: Institusjonsplasser brukes i økende grad til korttids, avlastnings og reghabeliteringsplasser

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Utnyttelse av korttids/rehabiliterings/avlastningsplasser/ døgnplasser Kommunen							T
Antall plasser, langtid							T
Antall plasser, korttid							T
Antall søkere med avslag om plass *	-	-	-	-	-	-	T

STYRINGSMÅL: Flere brukere får tilbud om dag-, trenings- og aktivitetstilbud, individuelt og i grupper

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Dagsentertilbud med vedtak Antall pasientmøter pr uke							T
Personer som benytter seg av treffsteder for mennesker med psykiske lidelser Antall personer pr uke							A

STYRINGSMÅL: Flere brukere med behov for omfattende tjenester bor i egen bolig

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Omfanget av eldre over 80 år som bor i egen bolig, omsorgsbolig eller lignende Andel hjemmeboende over 80 år i % av eldre over 80 år							A
Omfanget av mottagere av hjemmetjenester som er over 80 år Andel mottakere over 80 år i % av antall eldre over 80 år							A
Mottakere pr ansatt i hjemmetjenesten Antall mottakere pr ansatt i hjemmetjenesten							T
Besøk pr mottaker i hjemmetjenesten Antall besøk pr mottaker							
Mottakere under 67 år i hjemmetjenesten Kommunen Andel mottakere under 67 år i % av antall mottakere totalt							T

STYRINGSMÅL: Omfanget av ambulerende og oppsøkende tjenester utvides

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Oppdrag for ambulerende sykepleie i rusrelaterte tjenester Antall oppdrag pr år							T
Miljøtjenester Omsorgstjenesten for psykisk helse Antall brukere med rusrelaterte miljøtjenester pr år							T
Antall brukere med oppfølging fra psykiatriteamet Omsorgstjenesten for psykisk helse							T
Forebyggende tjenester til eldre og utsatte grupper Antall besøk på dagsenter pr uke							A
Helsesøter tilsted ved skolen Antall timer pr. uke pr skole							T

STYRINGSMÅL: Gode barnevernstjenester							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Barneverntjenesten - Lovpålagte frister Andel barnevernundersøkelser gjennomført innen lovpålagt frist I % av totalt antall undersøkelser. Lovpålagt frist er 3 mnd. Måles selv om tallet er 100 % da det er vurdert som et kritisk mål.							
Forpliktende tverrfaglig samarbeid Andel saker med barn og unge i barnevernet hvor 2 eller flere tjenester samarbeiderforpliktende I % at totalt antall saker i barnevernet. Måler evne til samordnet hjelp til barn og unge.							
Ettervern Andel 18-åringer som har inngått forpliktende avtale I % av antall 18-åringer i barnevernet Måler tjenestens evne til å i hjelpe ungdom til en selvstendig tilværelse gjennom forpliktende avtale vedr bolig, sysselsetting, økonomi, praktisk oppfølging og eventuell behandling							
Barnevernet - brukertilfredshet Barns tilfredshet med tjenester fra barnevernet Gjennomsnittlig brukertilfredshet på en skala fra 6 (svært fornøyd) til 1 (svært misfornøyd). Nasjonalt gjennomsnitt 4,1							
Barnevernet - brukertilfredshet Pårørendes tilfredshet med tjenester fra barnevernet Gjennomsnittlig brukertilfredshet på en skala fra 6 (svært fornøyd) til 1 (svært misfornøyd). Nasjonalt gjennomsnitt 4,3							
Barnevernet - oppfølging av fosterforeldre Andel fosterforeldre som mener oppfølgingen er tilstrekkelig I % av de som har svart på undersøkelsen							
Barnevernet - flytte / bytte av omsorgstiltak Antall barn som må flytte/bytte institusjon/fosterhjem utilsiktet Antall skal være så lavt som mulig							

STYRINGSMÅL: Tidlig innsats for god helse							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Hjemmebesøk Andel førstegangs hjemmebesøk til nyfødte Viser om helsestasjonstilbudet når brukerne i tidlig alder på deres arena. Ca 450 fødsler pr år.							
Tidlig intervensjon Andel barn på helsestasjonen minst 7 ganger førfylte 1 år Viser helsestasjonens kontakt første leveår i % av antall barn under ett år totalt							

STYRINGSMÅL: Tilgjengelige helsetjenester for barn og unge							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R

Skolehelsetjeneste - tilgjengelighet <i>Antall elever i ungdomsskolen som har kontakt utenom det faste tilbudet</i> Viser om helsesøster i skolehelsetjenesten er tilgjengelig for elever med spesielle behov. Antall elever totalt: ca xxx							
--	--	--	--	--	--	--	--

STYRINGSMÅL: Alle elever med behov får spesialundervisning							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
PPT - Saksbehandlingstid <i>Andel henviste som får hjelp innen tre måneder</i> Viser om PPT imøtekommer behov for tjenester innen 3 måneder i % av alle henvendelser							
PPT - Nye saker <i>Antall nye henvisninger</i> Indikator på om tilpasset opplæring er styrket. Totalt antall saker i PPT i 2009 er xx							
Skole - Antall enkeltvedtak i skole <i>Antall elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i skole i % av alle elever</i> Nasjonalt gjennomsnitt 2008/2009: 9,1%							

Teknisk sektor

STYRINGSMÅL: Begrense forbruket av ikke-fornybare ressurser

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Materialgjenvinning <i>Andel husholdningsavfall som xxx</i>							
Gjenvinning av glass og metall <i>Andel utsortert glass og metall av husholdningsavfallet</i>							
Gjenvinning av papp og papir <i>Andel utsortert papp og papir av husholdningsavfall</i>							

Organisasjonsutvikling

STYRINGSMÅL: Rekruttere, utvikle og ivareta kvalifisert arbeidskraft

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Sykefravær totalt Antall dagsverk sykefravær i % av antall dagsverk							T
Andel nytilsatte fra kulturelle minoriteter 1 % av antall nytilsatte							A
Antall lærlingkontrakter							A

Andel ansatte som bekrefter at de får den opplæringen de trenger for å gjøre en god jobb Resultat fra årlig arbeidsmiljøkartlegging								A
Arbeidstagernes tilfredshet med arbeidsmiljøet på egen arbeidsplass Resultat fra årlig arbeidsmiljøkartlegging								A

STYRINGSMÅL: Godt internt og eksternt samarbeid_

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Ledere og mellomlederes tilfredshet med samhandling horisontalt i organisasjonen Viser evne til å finne helhetlige løsninger med bruker i fokus							A
Antall samarbeidsprosjekter på tvers av enheter Viser evne til å samhandle om helhetlige løsninger til beste for bruker							T
Antall samarbeidsprosjekter med eksterne aktører hvor enheter/avdelinger har forpliktende avtaler Viser om organisasjonen er i samhandling med andre samfunnsaktører om å løse oppgavene							T

STYRINGSMÅL: Godt lederskap

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Arbeidstakernes tilfredshet med egen leder Antall i prosent som scorer 4,5 eller bedre på klimaundersøkelsen, der skalaen er 1-6 og 1 er liten grad og 6 stor grad. 4-6 er betegnet som "tilfreds". De som omfattes i undersøkelsen er: rådmann / stabsleder, enhetsledere og avdelings/arbeidsledere							A
Ledernes oppfølging av sine ansatte Andel ansatte i mer enn 25 % stilling som har hatt utviklingssamtale							T

STYRINGSMÅL: God veiledning og støtte

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	R
Resultatenhetenes tilfredshet med veiledning og støtte fra sentraladministrasjonen Antall tilfredse resultatenhetsledere i % av antall resultatenheter							A

Vedlegg

Vedlegg 1 – Budsjettskjema 1A – Driftsbudsjettet

	Budsjett 2011	Budsjett 2010	Regnskap 2009
LN01 Skatt på inntekt og formue 1)	-44 109 000	-47 029 000	-45 976 304
LN02 Ordinært rammetilskudd 1)	-67 923 000	-50 651 000	-47 586 823
LN05 Andre generelle statstilskudd 3)	-1 441 000	-1 362 000	-1 819 292
LN06 Sum frie disponible inntekter	-113 473 000	-99 042 000	-95 382 419
LN07 Renteinntekter og utbytte 4)	-4 184 000	-3 386 000	-9 684 893
LN08 Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	3 614 000	2 839 000	4 114 178
LN09 Avdrag på lån	3 010 000	3 578 000	3 531 001
LN10 Netto finansinntekter/-utgifter	2 440 000	3 031 000	-2 039 715
LN12 Til ubundne avsetninger	1 380 000	1 190 000	6 960 119
LN13 Til bundne avsetninger 5)	0	1 269 000	24 509
LN14 Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbr	0	0	-123 177
LN15 Bruk av ubundne avsetninger	-954 000	-700 000	0
LN17 Netto avsetninger	426 000	1 759 000	6 861 452
LN18 Overført investeringsbudsjettet	2 683 000	293 000	254 000
LN19 Til fordeling drift	-107 924 000	-93 959 000	-90 306 683
LN20 Sum fordelt til drift	107 924 000	93 959 000	90 306 683
LN21 Merforbruk/mindreforbruk = 0	0	0	0

Note 1: Beregninger etter KS-modell, som bygger på forslag til Statsbudsjett, se kap 4.2 Frie inntekter

Note 3: se kap 4.3, Andre generelle statstilskudd

Note 4: se kap 4.6, Finansinntekter

Vedlegg 2 – Budsjettskjema 1B – Driftsbudsjettet

Sum fordelt til drift – Resultatenhetene (ref budsjettskjema 1A)

Resultatenhet	Budsjett 2011	Budsjett 2010	Regnskap 2009
10 Staben	23 258 000	21 315 000	17 640 003
15 NAV-kontor	4 207 000	4 136 000	3 928 513
20 Svarstad barnehage	4 723 000	51 000	158 010
21 Styrvoll Barnehage	5 073 000	1 063 000	874 082
22 Barneskolen	18 966 000	16 780 000	15 265 756
23 Ungdomskolen	8 936 000	9 001 000	7 997 281
40 Ringveien	22 120 000	20 263 000	19 621 873
45 Sykehjemmet	16 475 000	15 410 000	16 349 420
70 Lardal kommunale eiendom	6 783 000	5 497 000	6 149 203
90 Reserverte bevilgninger	-2 617 000	443 000	2 322 541
95 Andel område 95 fordelt	0	0	0
Sum fordelt på enhetene	107 924 000	93 959 000	90 306 683

Vedlegg 3 – Budsjettskjema 2A – Investeringsbudsjettet

	Budsjett 2011	Budsjett 2010	Regnskap 2009
100 Investeringer i anleggsmidler	31 796 000	4 766 000	10 668 392
110 Utlån og forskutteringer	0	0	1 388 697
120 Avdrag på lån	1 153 000	112 000	29 827
130 Avsetninger	0	0	1 316 376
140 Årets finansieringsbehov	32 949 000	4 878 000	13 403 292
Finansiert slik :			
150 Bruk av lånemidler	-25 613 000	-4 323 000	-5 076 934
160 Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 000 000	0	-7 650 287
180 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-153 000	-112 000	-336 598
190 Andre inntekter	0	0	-9 255 312
200 Sum ekstern finansiering	-26 766 000	-4 435 000	-22 319 132
210 Overført fra driftsregnskapet	-2 683 000	-293 000	-254 000
215 Avsetninger	-3 500 000	-150 000	-1 317 226
230 Sum finansiering	-32 949 000	-4 878 000	-23 890 358
240 Udekket/udisponert = 0	0	0	-10 487 066

Vedlegg 4 - Budsjettskjema 2B - Investeringsbudsjett detaljert

Prosjekt	Prosjekt (T)	Konto	Konto (T)	Budsjett 2011
		05100	Avdragsutgifter	1 153 000
		06700	Salg fast eiendom	-1 000 000
		09200	Mottatte avdrag på utlån	-153 000
				0
1010	Internett	02001	Kontorutstyr/inventar/programvare	200 000
1010	Internett	04290	moms-investering	50 000
1010	Internett	09700	Overføring fra driftsregnskapet	-250 000
1010	Internett			0
1037	Visma bhg/skoleløsning (dataprog)	02001	Kontorutstyr/inventar/programvare	80 000
1037	Visma bhg/skoleløsning (dataprog)	04290	moms-investering	20 000
1037	Visma bhg/skoleløsning (dataprog)	09700	Overføring fra driftsregnskapet	-100 000
1037	Visma bhg/skoleløsning (dataprog)			0
1038	Dataprog tegning/ing	02001	Kontorutstyr/inventar/programvare	80 000
1038	Dataprog tegning/ing	04290	moms-investering	20 000
1038	Dataprog tegning/ing	09700	Overføring fra driftsregnskapet	-100 000
1038	Dataprog tegning/ing			0
1060	GeoVekst (kartdata, skogbrukskartlegging)	02700	Konsulenttjenester	157 000
1060	GeoVekst (kartdata, skogbrukskartlegging)	04290	moms-investering	39 000
1060	GeoVekst (kartdata, skogbrukskartlegging)	09700	Overføring fra driftsregnskapet	-196 000
1060	GeoVekst (kartdata, skogbrukskartlegging)			0
2000	Utbygging skolelokaler,samf.avd.gymsal	02500	Nybygg	18 400 000
2000	Utbygging skolelokaler,samf.avd.gymsal	04290	moms-investering	4 600 000
2000	Utbygging skolelokaler,samf.avd.gymsal	09100	Bruk av lån	-23 000 000
2000	Utbygging skolelokaler,samf.avd.gymsal			0
2001	Ny Barnehage Svarstad	02500	Nybygg	200 000
2001	Ny Barnehage Svarstad	04290	moms-investering	50 000
2001	Ny Barnehage Svarstad	09100	Bruk av lån	-213 000
2001	Ny Barnehage Svarstad	09700	Overføring fra driftsregnskapet	-37 000
2001	Ny Barnehage Svarstad			0
4003	Kirkegårdsutvidelse	02502	Veier og landskapstilpasning	1 600 000
4003	Kirkegårdsutvidelse	04290	moms-investering	400 000
4003	Kirkegårdsutvidelse	09700	Overføring fra driftsregnskapet	-2 000 000
4003	Kirkegårdsutvidelse			0
5310	Næringstomter salg	02800	Grunnerverv	3 500 000
5310	Næringstomter salg	09400	Bruk disp fond	-3 500 000
5310	Næringstomter salg			0
6001	Vannledning Styrvoll-Breidablikk-Hannevold	02525	Utvendig rør og rørdeler	1 000 000
6001	Vannledning Styrvoll-Breidablikk-Hannevold	09100	Bruk av lån	-1 000 000
6001	Vannledning Styrvoll-Breidablikk-Hannevold			0
7000	Ny renovasjonsordn Beholdere/miljøstasjon	02000	Inventar/utstyr	1 120 000
7000	Ny renovasjonsordn Beholdere/miljøstasjon	04290	moms-investering	280 000
7000	Ny renovasjonsordn Beholdere/miljøstasjon	09100	Bruk av lån	-1 400 000
7000	Ny renovasjonsordn Beholdere/miljøstasjon			0

Vedlegg 5 – Budsjettskjema 3 – Hovedoversikt driftsbudsjett

	Budsjett 2011	Budsjett 2010	Regnskap 2009
LN03 Brukerbetalinger	-7 495 000	-6 643 000	-6 908 694
LN04 Andre salgs- og leieinntekter	-12 973 000	-12 702 000	-12 858 799
LN05 Overføringer med krav til motytelser	-10 008 000	-13 233 000	-21 581 914
LN06 Rammetilskudd fra staten	-67 923 000	-50 651 000	-47 586 823
LN07 Andre statlige overføringer	-2 991 000	-4 883 000	-4 732 010
LN08 Andre overføringer	-70 000	-70 000	-82 661
LN09 Skatt på inntekt og formue	-44 109 000	-47 029 000	-45 976 304
LN12 Sum driftsinntekter	-145 569 000	-135 211 000	-139 727 204
LN14 Lønnsutgifter	69 450 000	66 785 000	69 478 753
LN15 Sosiale utgifter	20 243 000	17 313 000	20 877 316
LN16 Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal t	20 680 000	19 601 000	20 267 810
LN17 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenestep	21 974 000	14 001 000	12 852 631
LN18 Overføringer	7 673 000	12 383 000	10 308 890
LN19 Avskrivninger	0	0	6 147 724
LN21 Sum driftsutgifter	140 020 000	130 083 000	139 933 124
LN23 Brutto driftsresultat	-5 549 000	-5 128 000	205 919
LN25 Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-4 184 000	-3 386 000	-9 719 054
LN26 Mottatte avdrag på lån	0	0	0
LN27 Sum eksterne finansinntekter	-4 184 000	-3 386 000	-9 719 054
LN29 Renteutgifter, provisjon og andre finansutgifter	3 614 000	2 839 000	4 114 178
LN30 Avdragsutgifter	3 010 000	3 578 000	3 531 001
LN31 Utlån	0	0	30 000
LN32 Sum eksterne finansutgifter	6 624 000	6 417 000	7 675 178
LN34 Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	2 440 000	3 031 000	-2 043 876
LN35 Motpost avskrivninger	0	0	-6 147 724
LN36 Netto driftsresultat	-3 109 000	-2 097 000	-7 985 681
LN38 Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindre forb	0	0	-123 177
LN39 Bruk av disposisjonsfond	-954 000	-700 000	0
LN40 Bruk av bundne fond	0	0	-428 353
LN42 Sum bruk av avsetninger	-954 000	-700 000	-551 530
LN44 Overført til investeringsregnskapet	2 683 000	293 000	254 000
LN46 Avsetninger disposisjonsfond	1 380 000	1 190 000	6 960 119
LN47 Avsetninger til bundne fond	0	1 314 000	1 323 091
LN49 Sum avsetninger	4 063 000	2 797 000	8 537 210
LN51 Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	0	0	0

Vedlegg 6 - Detaljert oversikt over nye og endrede tiltak 2011 - 2014

Driftstiltak økonomiplan 2011 - 2014				
	2011	2012	2013	2014
Områder:				
Staben				
Økonomiplan 2010-2013	20 959 000	20 450 000	20 761 000	20 761 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	178 000	178 000	178 000	178 000
Prisstigning 2%	399 000	270 000	270 000	270 000
Kultur/mulighetskonsulent overført fra skoler 30+60	90 000	90 000	90 000	90 000
Overføring Hem priv bhg (sjekke tallet)	1 156 000	1 156 000	1 156 000	1 156 000
Tjeneste 2110 Styrket tilbud førskolen	442 000	442 000	442 000	442 000
Overføring til kirkelig fellesråd	185 000	185 000	185 000	185 000
Videreutdanning skole	93 000	93 000	0	0
Merutgifter Kongsberg Brannvesen	309 000	457 000	457 000	457 000
Feie	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-134 000	-134 000	-134 000	-134 000
Rammekutt jfr. saldering	-419 000	-400 000	-400 000	-400 000
Endringer	2 299 000	2 337 000	2 244 000	2 244 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	23 258 000	22 787 000	23 005 000	23 005 000
NAV				
	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	3 936 000	3 936 000	3 936 000	3 936 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	20 000	20 000	20 000	20 000
Prisstigning 2%	125 000	94 000	94 000	94 000
Kvalifiseringstilskudd inn i rammen	334 000	334 000	334 000	334 000
Krisesenter	90 000	90 000	90 000	90 000
Kommunal medfinansiering LAVEK	32 000	32 000	32 000	32 000
Tilskudd for fremmespråklige elever i grunnskolen	-223 000	0	0	0
Rus-tiltak økes med kr 50'	50 000	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Salderingstiltak	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Endringer	271 000	413 000	413 000	413 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	4 207 000	4 349 000	4 349 000	4 349 000
Svarstad barnehage				
	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	51 000	51 000	51 000	51 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	196 000	196 000	196 000	196 000
Prisstigning 2%	12 000	10 000	10 000	10 000
Statstilskudd inn i rammen (foreløpig Budsjett2010)	3 971 000	3 971 000	3 971 000	3 971 000
1,4 årsverk økning pga større barnegrupper	671 000	671 000	671 000	671 000
2 språklig assistent 7 t pr uke	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-53 000	-53 000	-53 000	-53 000
Salderingstiltak	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
Endringer	4 672 000	4 670 000	4 670 000	4 670 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	4 723 000	4 721 000	4 721 000	4 721 000
Styrvoll barnehage				
	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	858 000	858 000	858 000	858 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	218 000	218 000	218 000	218 000
Prisstigning 2%	13 000	11 000	11 000	11 000
Statstilskudd inn i rammen (foreløpig Budsjett2010)	3 504 000	3 504 000	3 504 000	3 504 000
1,4 årsverk økning pga større barnegrupper	633 000	633 000	633 000	633 000
Lærling 1/1-31/12	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-28 000	-28 000	-28 000	-28 000
Salderingstiltak	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
Endringer	4 215 000	4 213 000	4 213 000	4 213 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	5 073 000	5 071 000	5 071 000	5 071 000

	2011	2012	2013	2014
Områder:				
Barneskolen	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	16 876 000	16 831 000	16 831 000	16 831 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	651 000	651 000	651 000	651 000
Prisstigning 2%	86 000	74 000	74 000	74 000
Delfinans kult/mulighetskons	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Deling av 3. trinn grunnet økt elevtall	504 000	504 000	504 000	504 000
Full deling av 7. trinn grunnet økt elevtall	62 000	62 000	62 000	62 000
2 nye fremmedspråklige elever	223 000			
Økt spesialundervisning, mange 1:1-elever	806 000			
Ny fremmedspråklig elev fra 1.1.2011	175 000	175 000	175 000	175 000
Ref. garanti for f.hjemsplassert elev (Larvik) Ref. garanti for 2 f.hjemselever (Nøtterøy)	465 000	465 000	465 000	465 000
Leksehjelp i SFO	0	0	0	0
Økte satser for SFO-opphold	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Forventet red. skoleskysstutgifter fra 1.8.2011	-80 000	-200 000	-200 000	-200 000
Tilskudd for fremmedspråklige	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-232 000	-232 000	-232 000	-232 000
Salderingstiltak	-750 000	-750 000	-750 000	-750 000
Vedtak Kmst 16/12-2010				
Friplasser SFO	93 000			
Rammeøkning	227 000			
Endringer	2 090 000	609 000	609 000	609 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	18 966 000	17 440 000	17 440 000	17 440 000
Ungdomsskolen	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	9 082 000	9 161 000	9 161 000	9 161 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	368 000	368 000	368 000	368 000
Prisstigning 2%	28 000	24 000	24 000	24 000
Delfinans kult/mulighetskons	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Elev i Larvik aug-des (Ikke avklart lønnsutgifter)	400 000	500 000	0	0
Utgifter til flyktninger	100 000	100 000	100 000	0
Øke stilingen til bibliotekar til 100 %	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-112 000	-112 000	-112 000	-112 000
Salderingstiltak	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Faktisk budsjettbehov ifht tidligere ramme	-400 000			
Endringer	-146 000	350 000	-150 000	-250 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	8 936 000	9 511 000	9 011 000	8 911 000
Ringveien	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	19 983 000	19 983 000	19 983 000	19 983 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	437 000	437 000	437 000	437 000
Prisstigning 2%	188 000	131 000	131 000	131 000
Barnevern, økte tiltak 1. halvår 2010	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
Driftstilskudd fysioterapi	93 000	93 000	93 000	93 000
Avlastning ny bruker	60 000	60 000	0	0
Viderføre 50% hjemmehjelp	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-121 000	-121 000	-121 000	-121 000
Salderingstiltak	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
Vedtak Kmst 16/12-2010				
50% Hjemmehjelpstiling	210 000			
Tiltak psykiatriske pasienter	220 000			
Endringer	2 137 000	1 650 000	1 590 000	1 590 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	22 120 000	21 633 000	21 573 000	21 573 000
Sykehjemmet	2011	2012	2013	2014
Økonomiplan 2010-2013	15 260 000	15 260 000	15 260 000	15 260 000
Lønnsoppgjør kap 4 (sentr) + kap 5/3.4.1	607 000	607 000	607 000	607 000
Prisstigning 2%	53 000	47 000	47 000	47 000
Videreføring merforbruk fra 2010	600 000	600 000	600 000	600 000
Kompetanseutvikling / opplæring	0	0	0	0
Redusert pensjonspremie	-149 000	-149 000	-149 000	-149 000
Salderingstiltak	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Vedtak Kmst 16/12-2010				
Økning grunnbemanning demensavd	304 000			
Opplæringpott	50 000			
Endringer	1 215 000	855 000	855 000	855 000
Rådmannens forslag til økonomiplan 2011 - 2014	16 475 000	16 115 000	16 115 000	16 115 000

LARDAL KOMMUNE

**PRISER, BETALINGSSATSER OG GEBYRREGULATIV
2011**

**Pleie- og omsorgstjenester,
SFO og barnehagesatser,
Byggesak,
Delingssaker,
Regulering,
Oppmåling,
Feiing og tilsyn,
Konsesjonssaker,
Delingssaker etter jordlova,
Fellingsavgift for vilt,
Kommunaltekniske tjenester,
Kirkegårdsgravsted**

Gebyrer vedtatt med hjemmel i:

PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

EIERSEKSJONSLOVENS § 7

MATRIKKELLOVEN

FORSKRIFT OM EIENDOMSREGISTRERING § 16

FORSKRIFT OM MINDRE AVLØPSANLEGG AV 12.4.2000 JFR § 9

FORSKRIFT FOR INNSAMLING M.V. AV FORBRUKSAVFALL, TØMMING AV SLAMAVSKILLERE,
TETTE TANKER M.V OG AVFALLSGEBYR I LARDAL KOMMUNE

LOV OM KOMMUNALE VASS- OG KLOAKKAVGIFTER

FORSKRIFT OM VANN- OG AVLØPSGEBYRER I LARDAL KOMMUNE

FORURENSNINGSLOVEN §§ 25, 34, 52a

FORSKRIFT OM BRANNFØREBYGGENDE TILTAK OG TILSYN § 7-5

FORSKRIFT OM GEBYR FOR BEHANDLING AV KONSESJONSSAKER MV. §§ 1a, 1b OG § 2

GRAVFERDSLOVEN § 21

Forslag, til behandling i kommunestyret 16.12.10

Gjeldende fra 01.01.2011

Denne forskrift er kunngjort i henhold til Forvaltningslovens § 38, og trer i kraft 01.01.2011

1. PLEIE- OG OMSORGSTJENESTER:

BETALINGSSATSER FOR HJEMMETJENESTER

	2010	2011	Endring
Middag (pr middag)	65	67	2
Trygghetsalarm (pr mnd)	227	227	0
Praktisk bistand: pris pr mnd			
Nettoinntekt inntil 2G	160	160	0
2-3G	441	453	12
3-4G	770	792	22
Over 4G	1 104	1 135	31

Juli måned er betalingsfri

BETALINGSSATSER SYKEHJEM

Dagsenter / dagopphold :	kr. 68,- pr dag
Korttidsopphold institusjon :	kr. 129,- pr døgn
Langtidsopphold :	beregnes etter vederlagsforskriften

2. SFO OG BARNEHAGER

FASTSETTING AV PRISER OG GEBYRER

Forslag til endring av timesatser/kostpenger for SFO Lardal barneskole

Gratis leksehjelp i to timer pr. uke ble innført høsten 2010. Det medfører at timesatsene må tilpasses dette.

SATSER PR. MÅNED

Uketimer	Gjeldende satser	Nye satser	
		Uten leksehjelp	Med leksehjelp
Inntil 10 timer	1000	1100	880
11 til 17 timer	1400	1540	1359
18 timer og mer	1700	1870	1711

SATSER FOR SOMMERÅPENT OG ANDRE FERIER

Tilfeldig opphold	Høstferie	Vinterferie	Tilfeldig opphold
pr. dag	pr. dag	pr. dag	pr. time
165	120	120	80

KOST PÅ SFO

Måltider pr. uke	Pris pr. måned
1	27
2	54
3	81
4	108
5	135

FORSLAG TIL ENDRING AV TIMESATSER FOR LARDAL KULTURSKOLE

Sammenlignet med andre kulturskoler i Vestfold, ser vi at prisene ligger lavt i Lardal. Det foreslås derfor en oppjustering slik at vi kommer mer på linje med sammenlignbare kommuner.

Gruppe	Sats i dag pr halvår	Ny sats pr halvår
Flere enn 10 deltakere	450	800
10 eller færre deltakere	700	800
Individuell undervisning	1000	1000

3. PLAN OG BYGNINGSLOVEN - PBL

1. GENERELT

§ 1-1 BETALINGSPLIKT

Alle gebyrer betales til Lardal kommune etter oppgave fra enhetene Stab- og støttefunksjon og Lardal kommunale eiendom. Behandlingsgebyr sendes tiltakshaver eller rekvirent. Behandlingsgebyr for reguleringsplaner sendes tiltakshaver før 1. gangs behandling i Formannskapet (planutvalget).

Alle som får utført tjenester etter dette regulativ skal betale gebyr. Gebyret forfaller til betaling ca. 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr,

Gebyrene er uten merverdiavgift når ikke annet er oppgitt.

§ 1-2 AVSLAG

For byggesaker som avslås betales 50 % av gebyr etter pkt 2.0.

§ 1-3 URIMELIG GEBYR

Dersom gebyret etter dette regulativ åpenbart er urimelig, kan kommunen ved rådmannen fastsette et passende gebyr.

§ 1-4 BEREGNINGSTIDSPUNKT

Gebyret beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig planforslag, søknad, endringssøknad, melding eller rekvisisjon foreligger.

§ 1-5 BETALINGSTIDSPUNKT

Dersom kommunen har en forfalt fordring overfor en søker/forslagstiller/rekvirent, kan kommunen kreve at gebyr for den nye saken er betalt før behandling av denne påbegynnes. Gebyret for ulike sakstyper forfaller for øvrig til betaling slik:

A. Planforslag og konsekvensutredninger:

Gebyret for reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og konsekvensutredninger må være betalt før saken legges ut til offentlig ettersyn, og for mindre vesentlige reguleringsendringer før forhåndsuttalelse.

B. Byggesaker:

Gebyret faktureres når vedtak fattes. Igangsettingstillatelse; brukstillatelse; eller ferdigattest vil ikke bli gitt før gebyret er betalt.

C. Delingssaker:

Gebyret faktureres når vedtak fattes.

D. Oppmålingsarbeider og situasjonskart:

Betaling kan kreves før arbeidet igangsettes.

E. Seksjoneringsaker:

Betaling kan kreves før saksbehandlingen igangsettes.

F. Kommunaltekniske tjenester

Årsgebyret faktureres når ferdigattest er mottatt og kreves inn kvartalsvis.

Tilknytningsgebyret faktureres når søknad om tilknytning er mottatt

§ 1-6 TIMEPRIS

For gebyr som ikke kan fastsettes på annen måte, eller skal beregnes etter medgått tid – jfr regulativet, skal en bruke følgende timesatser:

A. Kontorarbeid

1-6-1 Saksbehandler Kr. 337,- + mva

1-6-2 Assistent Kr. 181,- + mva

B. Feltarbeid

1-6-3 Saksbehandler Kr. 337,- + mva

1-6-4 Assistent Kr. 181,- + mva

§ 1-7 AVBRUTT ARBEID/TRUKKET SAK

Når en tiltakshaver/forslagstiller/rekvirent er årsak til at kommunens arbeid blir avbrutt, skal det betales en forholdsmessig andel av tilhørende gebyr tilsvarende det kommunen har utført eller må utføre, basert på timepris i h.h.t. § 1-6 dog begrenset oppad til kr 337,- + mva.

§ 1-8 KLAGEADGANG

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages da dette kun er oppfølging av regulativet. Dette gjelder ikke der det treffes skjønnsmessige avgjørelser.

Kommunens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages til fylkesmann for saker etter plan – og bygningsloven.

2. BYGGESAKER

§ 2-1 MELDINGSSAKER

§2-1-1	Driftsbygninger i Landbruket 100 - 250m2	1 385
§2-1-2	Driftsbygninger i Landbruket >250m2	2 770
§2-1-3	Midlertidige bygg < 100m2	1 385
§2-1-4	Midlertidige bygg > 100m2	2 770

§ 2-2 TILBYGG OG PÅBYGG TIL BOLIGER/FRITIDSBOLIGER,PBL § 20-1,20-2

§2-2-1	PBL §20-1a	0 - 30m2	865
§2-2-2	PBL §20-1a	31 - 100m2	1 731
§2-2-3	PBL §20-1a	> 100m2	4 330
§2-2-4	PBL § 20-1c	Bruksendring	1 380
§2-2-5	PBL § 20-1d-20-1l søknad	Andre tiltak som krever	1 380

§ 2-3 NYBYGG/FRITIDSBOLIG,PBL § 20-1.20-2

§2-3-1	PBL § 20-1a	0 - 50m2	1 731
§2-3-2	PBL § 20-1a	51 - 100m2	4 330
§2-3-3	PBL § 20-1a	101 - 200m2	6 925
§2-3-4	PBL § 20-1a	201 - 400m2	8 656
§2-3-5	PBL § 20-1a	401 - 800m2	14 117
§2-3-6	PBL § 20-1a	Over 801m2	1 385

pr/100m2

§ 2-4 GARASJER OG UTHUS, PBL § 20-1,20-2

§2-4-1	PBL § 20-2a	0 - 30m2	865
§2-4-2	PBL § 20-2a	31 - 70m2	1 731
§2-4-3	PBL § 20-2a	> 70m2	4 329

§ 2-5 RIVING, § 20-1

§2-5-1	PBL § 20-1e	0 - 100m2	1 731
§2-5-2	PBL § 20-1e	> 100m2	2 597

§ 2-6 DIVERSE TILTAK

	For arbeid som ikke er nevnt under regulativets § 2 herunder antenne anlegg, mobilstasjon, basseng, rømmingstrapp, lekeplass, bretteampe, hoppebrett etc		
§2-6-1			865

§ 2-7 GODKJENNING AV FORETAK OG ANSVARSRETT, PBL § 21-2

§2-7-1	Lokal godkjenning av foretak med ansvarsrett	1 730
§2-7-2	Godkjenning av ansvarsrett der det foreligger sentral godkjenning	865

§ 2-8 GODKJENNING AV AVFALLSPLANER FOR BYGGE- OG ANLEGGSAVFALL

§2-8-1	For alle nybygg og bygg som rives betales et gebyr	865
--------	--	-----

§ 2-9 DISPENSASJONER § 19-1

	For separat dispensasjon fra reguleringsplan, arealplan, nabogrense mv		
§2-9-1			865

3. UTSLIPPSTILLATELSER

§ 3-1 SAKSBEHANDLINGSGEBYR FOR SØKNAD OM NY/ENDRET UTSLIPPSTILLATELSE

3-1-1	Anlegg inntil 15 PE	1 502
3-1-2	Anlegg over 15 PE	7 516

4. PLANSAKER

§ 4-1 PRIVATE BEBYGGELSES- OG REGULERINGSPLANER

4-1-1	Behandling og kunngjøring av private reguleringsplaner	13 395
-------	--	--------

5. OPPMÅLINGSSAKER

§ 5-1 FORSKRIFT OM GEBYR FOR ARBEIDER ETTER MATRIKKELLOVEN

(lovens § 32, matrikkelforskriftens § 16), og om bestemmelse om vinterperiode (matrikkelforskriftens § 18 tredje ledd).

5.1.1 GENERELT

Det skal betales gebyr for arbeider etter matrikkelloven. Mva beregnes ikke ved innkreving av disse gebyrene, jfr. Skattedirektørens rundskriv av 6. mars 1970.

Betaling skjer etter de regler og satser som gjelder den dagen saken blir fremmet, der rekvirenten er ansvarlig for gebyrinnbetalingen dersom annet ikke er avtalt.

Etter ny PBL kan kommunene definere perioder av året hvor saksbehandlingsfristene ikke løper. Dette vil primært være tider hvor oppdragene ikke kan la seg gjennomføre. Dette gjelder spesielt for oppmålingsområdet ift snømengder. Rådmannen foreslår at vinterperioden for Lardal settes fra 15. november til 31. mars. I denne perioden vil ikke saksbehandlerfristene løpe. Under ekstreme forhold kan man forlenge fristen, men dette skal da varsles med forvatningssvar til søker.

Betaling kreves før arbeider etter matrikkelloven igangsettes.

Nødvendig tinglysingsgebyr og dokumentavgift, og kostnader for merkemateriell kommer i tillegg til gebyrsatsene.

5.2 OPPRETNING AV MATRIKKELENHET

5.2.1 OPPRETNING AV GRUNNEIENDOM OG FESTEGRUNN

Areal fra 0 – 1000 m ²	kr. 9 642
Deretter for hver påbegynt 1000 m ² inntil 5000 m ²	kr. 2 073
Deretter for hver påbegynt 1000 m ²	kr. 1 034

5.2.2 OPPRETNING AV PUNKTFESTE

Punktfeste der merking/måling er nødvendig kr. 5 185

Punktfeste der merking/måling ikke er nødvendig kr. 1 732

5.2.3 OPPRETNING AV MATRIKKELENHET SOM TILLEGGSAREAL

Areal fra 0 – 250 m² kr. 2 766

Areal fra 250 – 1000 m² kr. 5 185

Deretter for hver påbegynt 1000 m² inntil 5000 m² kr. 2 073

Deretter for hver påbegynt 1000 m² kr. 1 034

5.2.4 OPPRETNING AV MATRIKKELENHET OVER STØRRE SAMMENHENGENDE LNF-AREALER OG ANDRE ALLMENNYTTIGE FORMÅL

Det faktureres etter medgått tid, se pkt. 5.8.

5.2.5 MATRIKULERING AV EKSISTERENDE UMATRIKULERT GRUNN

Areal fra 0 – 1000 m² kr. 9 642

Deretter for hver påbegynt 1000 m² inntil 5000 m² kr. 2 073

Deretter for hver påbegynt 1000 m² kr. 1 034

5.2.6 OMMATRIKULERING

Ommatrikulering av tidligere koordinatbestemt matrikkelenhet, f. eks. innløsning av festegrunn kr. 1 732

5.2.7 OPPMÅLING AV UTEAREAL PÅ EIERSEKSJON

Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon kr. 5 185

5.2.8 OPPRETNING AV ANLEGGSEIENDOM

Gebyr som for oppretting av anleggseiendom.

Volum fra 0 – 1000 m³ kr. 9 978

Volum fra 1000 m³ – økning pr. påbegynt 1000m³. kr. 930

5.2.9 REGISTRERING AV UREGISTRERT JORDSAMEIE

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Det vises til pkt. 5.8.

5.2.10 OPPRETNING AV MATRIKKELENHET UTEN FULLFØRT OPPMÅLINGSFORRETNING

Oppretting av matrikkelenhet kr. 1 732

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning senere. Det vises til pkt. 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.2.4, 5.2.5, 5.2.8 og 5.2.9.

5.3 AVBRUDD I OPPMÅLINGSFORRETNING ELLER MATRIKULERING

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, eller må avvises, eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres.

I tillegg betales evt. behandlingsgebyr etter jordloven.

Før beramning av forretning kr. 351

Etter beramning av forretning kr. 1 385

Etter avholdt forretning 50 % av gebyret

Etter forretningen er målt 80 % av gebyret

Etter innføring i matrikkelen 100 % av gebyret

5.4 GRENSEJUSTERING

Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.

Areal fra 0 – 250 m² kr. 2 766

Areal fra 250 – 500 m² kr. 5 185

5.5 AREALOVERFØRING

Grunneiendom, fest grunn og jordsameie

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål.

areal fra 0 – 250 m ²	kr. 4 498
areal fra 250 – 1000 m ²	kr. 6 917
Deretter for hver påbegynt 1000 m ² inntil 5000 m ²	kr. 2 073
Deretter for hver påbegynt 1000 m ²	kr. 1 034

5.6 OPPMÅLINGSFORRETNING

5.6.1 OPPMÅLINGSFORRETNING FOR EKSISTERENDE MATRIKULERT GRUNN

Areal fra 0 – 1000 m ²	kr. 9 384
Deretter for hver påbegynt 1000 m ² inntil 5000 m ²	kr. 2 073
Deretter for hver påbegynt 1000 m ²	kr. 1 034

5.6.2 KLARLEGGING AV EKSISTERENDE GRENSE DER GRENSEN TIDLIGERE ER KOORDINATBESTEMT VED OPPMÅLINGSFORRETNING (GRENSEPÅVISNING)

For 1 – 3 punkter	kr. 1 732
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr. 351

5.6.3 KLARLEGGING AV EKSISTERENDE GRENSE DER GRENSEN IKKE TIDLIGERE ER KOORDINATBESTEMT / ELLER KLARLEGGING AV RETTIGHETER

For 1 - 3 punkter	kr. 3 464
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr. 873

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid. Det vises til pkt. 5.8.

5.7 REGISTRERING AV REFERANSE TIL PRIVAT GRENSEAVTALE

For 1 - 3 punkter	kr. 1 344
For hvert nytt punkt deretter	kr. 351

Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid, dog ikke mindre enn for 3 punkter.

Det vises til pkt. 5.8.

5.8 GEBYR BEREGNET PÅ GRUNNLAG AV MEDGÅTT TID

For pkt. 5.2.4, 5.2.9 og 5.6.3 2. ledd beregnes gebyret på grunnlag av medgått tid.

Pkt. 5.7 kan alternativt beregnes på grunnlag av medgått tid.

Timesatsen skal være:

Landmåler / matrikkelfører	kr. 351
Assistent ved oppmålingsforretninger	kr. 191

5.9 URIMELIG GEBYR

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller dennes fullmaktshaver av eget tiltak eller etter grunnlagt søknad, fastsette et passende gebyr.

5.10 UTSTEDELSE AV MATRIKKELBREV

Matrikkelbrev inntil 10 sider	kr. 175
Matrikkelbrev over 10 sider	kr. 350

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen

5.11 MERKEMATRIELL

Jordmerker betales pr. stk. (mva inkludert i beløpet)	kr. 120
Fjellmerker betales pr. stk. (mva inkludert i beløpet)	kr. 67

5.12 BESTEMMELSE OM VINTERPERIODE

5.12.1 FORMÅL

Forskriften angir den periode som Lardal kommune regner som vintertid i forbindelse med arbeider etter lov 2005-6-17 nr. 101 om eighedsregistrering, der fristen etter matrikkelforskriftens § 18 første ledd ikke vil løpe. I denne periode vil det normalt være vanskelig å gjennomføre en oppmålingsforretning grunnet vinterforholdene.

5.12.2 VIRKEOMRÅDE

Forskriften gjelder saker som krever oppmålingsforretning etter matrikkelovens § 6. Hva som defineres som oppmålingsforretning følger av matrikkelovens § 33.

5.12.3 VINTERPERIODE OG BEREGNING AV SAKSBEHANDLINGSTID

Vinterperiode i Lardal kommune er bestemt til å vare fra og med 15. november til og med 31. mars. Fristen etter matrikkelforskriftens § 18 første ledd for gjennomføring av en oppmålingsforretning og fullføring av matrikkelføring skal ikke løpe i denne periode. Ved beregning av saksbehandlingstid for saker som krever oppmålingsforretning skal derfor ikke perioden fra og med 15. november til og med 31. mars regnes med.

6. BRANNFOREBYGGENDE

§ 6 FEIING OG TILSYN

Beskrivelse	Gebyr eks. 25% mva
Feiing og tilsyn (årsgebyr)	400
Gebyret gjelder feiing hver 2. år og tilsyn hvert 4. år	
Ekstra pipeløp	200

7. KONSESJON

§ 7 KONSESJONSSAKER

Rundskriv M-5/2003 R 1046 vedlegg 4 = Forskrift om gebyr for behandling av konsesjonssaker mv. av 29.12.1993. Gebyret skal betales til den kommunale enhet som behandler søknaden i første instans:

1. Lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom av 28. nov. 2003:

Et gebyr tilsvarende 3 promille av den første millionen av gebyrpliktig kjøpe-/ eller leiesum, og 2 promille av det overskytende beløp. Gebyret skal ikke være lavere enn kr. 750,- (grunngelyr), og ikke over 20 ganger grunngebyret.

For utbyggingskontrakter skal det betales 10 ganger grunngebyret.

8. DELING

§ 8 DELINGSSAKER ETTER JORDLOVA

1. Lov om jord (jordlova) av 12. mai 1995:

For deling etter jordloven skal grunngebyret på kr. 750,- betales (statlig fastsatt).

9. FELLINGSAVGIFT

§ 9 FELLINGSAVGIFT FOR VILT

Satsene for fellingsavgifter fastsettes administrativt årlig etter en vurdering av fondets størrelse.

10. KOMMUNALTEKNISKE TJENESTER

§ 10-1 VANN

Årsgebyr: (Lov om kommunale vass- og klakkavgifter og Forskrift om vann- og avløpsgebyr i Lardal kommune)

Gebyrobject	Beregningsgrunnlag	Abonements- gebyr	Fastgebyr	Årsgebyr eks. 25 % mva
Bolig/fritidsbolig	Inntil 70 kvm	827	3 610	4 437
Bolig/fritidsbolig	Over 70 kvm	2 170	3 610	5 780
Næring/bolig m/vannmåler	Målt forbruk	10,33/kbm	3 610	
Forbruk	2 500 - 10 000 kbm	25 %	Reduksjon av kbm pris	
	10 000 kbm og oppover	50 %	Reduksjon av kbm pris	

Tilknytningsgebyr - vann:

Gebyrobject	Beregningsgrunnlag	Sats ekskl. 25 % mva
Alle typer eiendommer	Engangsgebyr	20 000

§ 10-2 AVLØP

Årsgebyr: (Forurensningsloven § 25, Lov om kommunale vass- og kloakkavgifter og Forskrift om vann- og avløpsgebyr i Lardal kommune)

Gebyrobject	Beregningsgrunnlag	Abonnements- Gebyr	Fastgebyr	Årsgebyr eks 25 % mva
Bolig/fritidsbolig	Inntil 70 kvm	1 333	1 354	2 687
Bolig/fritidsbolig	Over 70 kvm	3 499	1 354	4 853
Næring/boligm/vannmåler	Målt forbruk	16,66/kbm	1 354	

Tilknytningsgebyr - avløp

Gebyrobject	Beregningsgrunnlag	Sats eks. 25 % mva
Alle typer eiendommer	Engangsgebyr	15 400

§ 10-3 RENOVASJON

(Forurensningsloven § 34, avfallsgebyr og Forskrift for innsamling m.v. av forbruksavfall, tømning av slamavskillere, tette taker m.v. og avfallsgebyr i Lardal kommune)

Gebyrobject	Beskrivelse	Årsgebyr eks 25 % mva
Husholdningsrenovasjon	1 sekk restavfall hentes hver uke	2 477/år
Hytterrenovasjon Breivann	Containere utplassert i regulert område	887/år
Kildesortering Sogn	Levering med personbil	40/levering
	Levering med personbil m/henger/varebil	80/levering
	Næringsavtale	2 000/år

§ 10-4 SLAM

Tømmegebyr: (Forurensningsloven § 34, avfallsgebyr og Forskrift for innsamling m.v. av forbruksavfall, tømning av slamavskillere, tette taker m.v. og avfallsgebyr i Lardal kommune)

Gebyrobject	Beregningsgrunnlag - Volum	Årsgebyr eks. 25 % mva
Alle eiendommer som er med i slamtømmeordningen	Inntil 4 kbm – tømning hvert 2. år	977
Fritidsboliger	Inntil 4 kbm – tømning hvert 4. år	488
Tanker over 4 kbm	Pr ekstra kbm	244

§ 10-5 HUSLEIE FOR KOMMUNALT DISPONERTE BOLIGER

Leien økes med 2,8% i tråd med forventet prisstigning (deflator) for 2011.

11. KIRKEGÅRDSGRAVSTED

Festepris for gravfeste kr. 150,- pr. år der festetiden utløper fra og med 2010

12. GEBYR FOR OPPLYSNINGER TIL EIENDOMSMEGLERE M.FL.

Eiendomsmeglerpakke	1 780
Eiendomsinformasjon fra GAB	200
Bygningsdata fra GAB	200
Grunnkart	288
Målebrevkopi	180
Godkjente bygningstegninger	360
Brukstillatelse og ferdigattest	274
Naboliste	194
Reguleringsplan med bestemmelser eller kommuneplanens formål	328
Innsendte arealplaner	220
Tilknytning vann og avløp	180
Adkomst til eiendommen	160
Kommunale avgifter og gebyr	220

Legalpant	110
Utvidet arealinformasjon	558
Basiskart som vektordata, utvalg	Beregnes

Prisene er inkl.25 % mva.

For opplysninger som blir gitt via Infoland benyttes gjeldende utsalgspriser i Infoland – www.infoland.no